

viharnik

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC — GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA R. O.

LETO XXI — ŠTEVILKA 4

APRIL 1988

POŠTINA PLAČANA

GOSPODARJENJE

Cilji in planirani rezultati v letu 1988

Delavski svet delovne organizacije je na seji, dne 24. marca 1988 sprejel plan delovne organizacije za leto 1988. Plan je naravnano tako, da bo za uresničevanje ciljev potrebno angažirati vse zaposlene v Lesni. Prizadevati si moramo, da bomo te naloge v letu 1988 v celoti izvajali. V letošnjem letu moramo posvetiti posebno skrb racionalizaciji poslovanja zlasti s tem, da bomo imeli čim bolj optimalne zaloge. Zato se morajo TOZD racionalno obnašati tudi pri nabavi repromaterialov in tekoče nabavljati le količine, ki so dejansko potrebne za nemoten proizvodni proces.

Odbor za gospodarjenje bo izvajanje plana mesečno spremljal ter v primeru odstopanj predlagal delavskemu svetu ukrepe.

I. UVODNA DOLOČILA IN CILJI DELOVNE ORGANIZACIJE

V planu delovne organizacije za leto 1988 smo vgradili usmeritve in cilje »skupnih temeljev plana DO na srednjeročno obdobje 1986—1990« ter usmeritve že sprejete poslovne politike za leto 1988. V planu je upoštevana trenutno veljavna zakonodaja in notranji akti DO. Če se bodo pogoji poslovanja med letom spremenili, bomo izdelali rebalans plana. Vrednostni plan smo pripravili na osnovi zatečenih cenovnih razmerij v mesecu januarju — brez vgrajene inflacije, zato bomo vrednostne plane kvartalno korigirali glede na cenovna gibanja in uradno ugotovljeno inflacijo.

Plan delovne organizacije izhaja iz planov temeljnih organizacij in iz skupnih ciljev vseh TOZD oz. TOK v delovni organizaciji. Za TOZD Centralno lesno skladišče, TOZD Gradnje, TOZD Žago Mušenik in TOZD Blagovni promet so v planu delovne organizacije upoštevani začasni plani, ki veljajo do sprejetja sanacijskih programov, oz. za Gradnje programa reorganizacije TOZD.

Iz poslovne politike in iz planov TOZD izhaja za leto 1988 osnovni cilj racionalizacija poslovanja vsake temeljne organizacije in delovne organizacije kot celote.

Skozi vse leto bomo tekoče poslovno politiko usmerjali tako, da bomo:

— postopoma opuščali proizvode z nizko stopnjo akumulativnosti, ki nimajo prodajne perspektive in jih nadomeš-

čali z izdelki, ki dolgoročneje omogočajo ustvarjanje višjega dohodka, ki imajo več vložnega dela in večjo možnost vključevanja v mednarodno delitev dela na višji konkurenčni ravni.

— gospodarjenje z gozdovi prilagodili stanju gozdov s ciljem zagotavljanja trajnosti vseh funkcij gozda in ohranjanju večnamenske vloge gozda. Skupaj z družbenopolitičnimi skupnostmi bomo učinkovitejše ukrepali za preprečevanje onesnaževanja okolja in odpravljanju posledic, ki povzročajo umiranje gozdov;

— zmanjšali stroške na enoto proizvoda in sicer:
— z zmanjšanjem vseh vrst stroškov,
— s povečanim obsegom proizvodnje,
— s povečano produktivnostjo in učinkovitostjo dela,
— z zmanjšanjem zaposlenih v režiji,
— s stimulativnim nagrajevanjem delavcev po dejanskem prispevku,
— z razvojnim, raziskovalnim in inovacijskim delom na vseh področjih poslovanja in dela,
— z učinkovito samoupravno in poslovno organiziranostjo delovne organizacije in z večjo odgovornostjo za delovne učinke pri vseh zaposlenih.

— Povečan obseg proizvodnje bomo usmerili na tuja tržišča na osnovi bolj dolgoročnih povezav s tujimi kupci, na domačem trgu pa povečali delež prodaje preko lastne trgovske mreže in lastnih predstavništev.

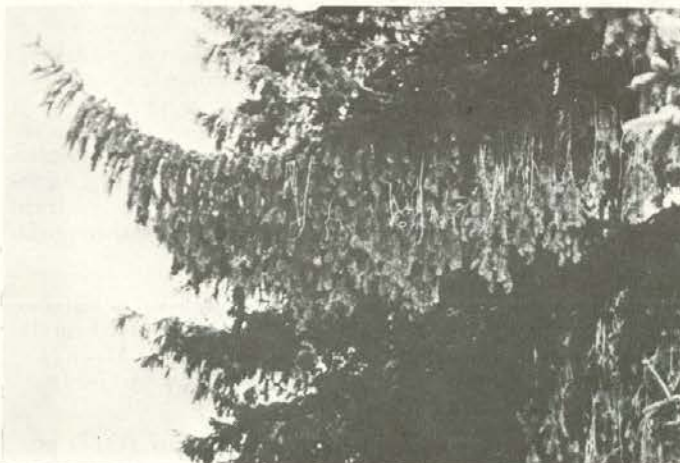

Foto: A. Šertel

— Optimalizirali bomo zaloge po metodi proizvodnje za znanega kupca.

— Izboljšali bomo strukturo financiranja tekočega poslovanja z večjim deležem lastnih virov in z zmanjšanjem deleža kratkoročnih tujih virov, zato bomo tudi del tekoče amortizacije usmerjali v ta namen.

II. PLAN PROIZVODNJE GOZDARSKA DEJAVNOST

Letni plan gozdarstva je sestavljen na osnovi gozdnogospodarskega načrta območja z zmanjšanimi sečnjami za 4 % zaradi umiranja gozdov po emisijah.

Neto sečnje so planirane nižje pri iglavcih za 4,5 % in višje pri listavcih za 9,5 %, glede na dosežen obseg v preteklem letu.

Planirana domača poraba lesa v gospodinjstvih in gospodarstvih lastnikov gozdov (zasebni sektor) je 18.200 m³, kar je za 13,85 % manj od preteklega leta in predstavlja 13,7 % planiranih sečenj v zasebnem sektorju ož. 7,8 % vseh planiranih sečenj območja.

Planiran obseg blagovne proizvodnje je 215.000 m³ in to 197.600 m³ iglavcev in 17.400 m³ listavcev, kar je za 2,78 % manj od doseženega obsega v letu 1987. Blagovna proizvodnja iglavcev je manjša v obeh sektorjih lastništva in to za 4 %, povečano proizvodnjo planiramo pri listavcih za 13,5 % in to izključno v zasebnem sektorju. V skupni blagovni proizvodnji predstavlja družbeni sektor 46,8% delež in zasebni sektor 53,2% delež.

Pri gospodarjenju z zasebnimi gozdovi bomo za večje sodelovanje motivirali gozdne posestnike s stimulativnejšimi odkupnimi cenami, ki jih bomo sprotno korigirali glede na gibanje prodajnih cen po naslednjih kalkulaciji.

elementi kalkulacije	planiran delež v letu 1988
odkupna cena fco kamionska cesta	54,0 %
transportne storitve na območju	7,5 %
skladiščna manipulacija	3,1 %
biološka amortizacija od lastne porabe gozdnih sortimentov	1,4 %
odkupna cena fco oddajno mesto	66,0 %
biološka amortizacija	16,6 %
tehnična amortizacija	5,7 %
redno in investicijsko vzdrževanje	5,1 %
režija TOK	4,2 %
svobodna menjava	2,4 %
prodajna cena	100,0 %

Preko mehaniziranih skladišč bomo manipulirali 84,5 % vse blagovne proizvodnje iglavcev. V okviru delovne organizacije bomo za nadaljnjo predelavo porabili 80 % iglavcev in 36 % listavcev.

Stopnjo zbiranja sredstev za biološka vlaganja planiramo v družbenem in zasebnem sektorju enotno in to 18 % od prodajne vrednosti gozdnih sortimentov.

Obseg gozdnogojitvenih vlaganj v enostavno in razširjeno gozdnobiološko reprodukcijo planiramo na površini 2712 ha z 20.093 delovnimi dnevi, kar je glede na površino za 4,12 % več od vlaganj v preteklem letu. Težišče gozdnogojitvenih vlaganj bo na negi gozdov. Obvezna osnova za biološka vlaganja so gozdnogospodarski načrti. Z detaljnimi gozdnogojitvenimi načrti po objektih bomo v družbenem sektorju opravili 70 %, v zasebnem sektorju pa 50 % vseh gozdnogojitvenih del.

Pri urejanju gozdov bomo izvajali terenska ureditvena dela GE Ravne družbeni in zasebni sektor. v kabinetskem delu bomo pripravili in zaključili gospodarske načrte Mislinja—Paški Kozjak, Slovenj Gradec—Pohorje, Slovenj Gradec—Plešivec in Dravograd.

Strojno spravilo gozdnih sortimentov bodo TOZD gozdarstva opravljali z lastnimi traktorji in žičnicami. Prevoze gozdnih sortimentov bo za potrebe TOZD in TOK gozdarstva

Tu in tam srečamo v naših gozdovih tudi takšno grivasto smreko. Zaradi povešenih vejic je sneg le redkokdaj poškodeuje. Foto: Andrej Šertel

opravljal TOZD Transport in servisi, prav tako bo skrbel za vzdrževanje pravilne mehanizacije in druge opreme.

Zaradi zoženih materialnih možnosti bomo vlagali v izgradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic manj, kot smo načrtovali v srednjeročnem planu in tudi manj kot smo v preteklih letih. Zaradi zmanjšane obsega del ni zagotovljen obseg del sedanjemu TOZD Gradnje, zato bomo do konca meseca aprila izdelali program reorganizacije tega TOZD ob sedanjih gospodarskih razmerah.

Tudi v letu 1988 bomo gospodarjenje z gozdovi usmerjali tako, da bomo zagotavljali trajnost vseh funkcij gozda in krepili večnamenske vloge gozda. Skrbeli bomo za kontinuirano proizvodnjo med letom in za skrajšanje proizvodnega ciklusa od poseka do predelave lesa. V ta namen bomo izdelovali operativne plane v družbenem in zasebnem sektorju s čimer bomo zmanjšali kopičenje zaloga na skladiščih, izboljšali kvaliteto gozdnih sortimentov, zmanjšali vezavo sredstev in stroškov skladiščne manipulacije.

V gozdarski proizvodnji bomo skrbeli za tehnološki napredek pri sečnji in spravilu lesa, kar bomo dosegli s sečno-spravitelnim načrtovanjem, z uvajanjem sodobnih tehnologij in z uvajanjem sečno-spravitelnih skupin.

Z lastnimi razpoložljivimi sredstvi bomo financirali samo enostavno gozdno in tehnično reprodukcijo ter skrbeli za skrbno in racionalno vzdrževanje gozdov in tehničnih naložb. Z vlaganji v transportno in gradbeno mehanizacijo bomo nadomeščali in posodabljali obstoječo opremo in postopoma izboljševali njihovo iztrošenost. Nadaljevali bomo z razvojem in proizvodnjo gozdarske opreme za spravilo lesa.

Za doseganje načrtovanih ciljev bomo skrbeli za pravilno kadrovanje in strokovno izpopolnjevanje vseh delavcev. Z orga-

nizacijo dela, z uvajanjem novih tehnologij in z zaščitnimi sredstvi bomo skrbeli za večjo varnost in humanizacijo dela.

Pospeševali bomo razvojno raziskovalna in inventivna dela lastnih strokovnjakov in v to dejavnost vključevali zunanje inštitucije. V ta namen bomo združevali sredstva 6,11 % biološke amortizacije, (186.864 tisoč din) in iz investicijskih sredstev 1 % tehnične amortizacije TOZD TIS, Gradnje, CLS (11.779 tisoč din). V letu 1988 bomo skupaj z gozdarskimi in drugimi raziskovalnimi inštitucijami nadaljevali raziskave o problemih umiranja gozdov in gospodarjenja v takih pogojih.

Lesarska dejavnost

Letni plan lesarske proizvodnje temelji na ocenjenih možnostih prodaje ob znižanju zalog gotovih izdelkov, nabave in proizvodnih zmogljivosti. Planiran obseg proizvodnje je za 7 % večji od dosežene proizvodnje v preteklem letu. 2% povečanje proizvodnje predstavlja povečan prenos dela proizvodnje na kooperante. Tako, da je planiran obseg v samih TOZD večji od preteklega leta za 5%.

Pri žagarski proizvodnji planiramo razrez 115.000 m³ hlovdovine iglavcev, kar je usklajeno z gozdarsko dejavnostjo. Skupni obseg proizvodnje planiramo na žagah za 5% večji od preteklega leta. Povprečni izkoristek hlovdovine pri žaganju planiramo v višini 66,5 %, kar je na nivoju doseženega v preteklem letu. Pri takem izkoristku planiramo proizvodnjo 75.308 m³ žaganega lesa. 43 % bomo porabili v delovni organizaciji, 5 % izvozili in 52 % prodali na domačem trgu.

V letošnjem letu bomo še bolj kot do sedaj prilagoditi tehnologijo žaganja namenskem narezu za potrebe finalne proizvodnje. Še večjo pozornost bomo namenili manipulaciji in sortiranju žaganega lesa, ker bomo s tem dosegli boljše kvaliteto in boljši integralni izkoristek lesne surovine.

Povečan obseg proizvodnje v žagarskih TOZD planiramo z manjšim številom zaposlenih, tako da načrtujemo povečano produktivnost dela za 8 %.

V finalni TOZD načrtujemo 7 % večji obseg proizvodnje, ki ga bomo dosegli s prenosom dela proizvodnje na kooperante in s 7% povečano produktivnostjo dela.

S prenosom dela proizvodnje na kooperante bomo povečali finančno uspešnost programov in poenostavili ter zaokrožili tehnološke postopke. Taki prenosi dela so planirani v TOZD TP Prevalje in TOZD Nova oprema.

Večjo produktivnost dela smo planirali na osnovi izpolnitve delovnih mest v neposredni proizvodnji s prerazporeditvijo

delavcev iz režije, z zmanjšanjem zastojev za polovico glede na preteklo leto, z boljšo organizacijo proizvodnje, z boljšim izkoristkom delovnega časa, z uvedbo službe za obdelavo naročil in optimalnih serij za izdelke, s sistematičnim študijem časa po metodi REFA ali WORK faktorja, z izboljšavami v tehnološkem postopku in z učinki naložb realiziranih v letu 1987.

Pri načrtovanju proizvodnih programov smo preverili vse proizvode na stopnjo akumulativnosti in prodajno perspektivo. V proizvodnem planu smo izdelke z nizko stopnjo akumulativnosti oz. s slabo prodajno perspektivo planirali v zmanjšanem obsegu, nadomestili smo jih z izdelki, ki dolgoročneje omogočajo ustvarjanje večjega dohodka, ki imajo več vložnega dela in večjo možnost vključevanja v mednarodno delitev dela na višji konkurenčni ravni (v TP Pamečah — bio obloge, ploskovni elementi, v TP Prevalje večji delež stilnih, dekor in kolor programov vratnih kril, v TSP Radlje večji delež IZOLIR — SOLAR programa, v Novi opremi — sedežne garniture novih tipov in več usnjenih garnitur).

Vso povečano proizvodnjo smo usmerili pri prodaji na zunanji trg, saj pri določenih proizvodih zaradi stagnacije stanovanjske izgradnje lahko pričakujemo zmanjšan obseg prodaje na domačem trgu.

Vse stroške smo planirali skrajno racionalno, saj smo pri vseh izdelkih preverili normative porabe surovin in materialov, v plane vgradili prihranke, pri medsebojnih dobavah upoštevali najkrajše prevozne razdalje, fiksne stroške planirali z vidika nujno potrebnih za tekočo proizvodnjo in bodoči razvoj ter v TIP Otiški vrh vse predvidene racionalizacije, ki

so bile opredeljene v investicijskih programih. V proizvodnem procesu moramo ustvariti take pogoje, da bo proizvodnja bolj fleksibilna, tako po asortimanu kakor po dobavnih rokih. Preiti moramo na industrijski način proizvodnje, ki bo prilagojena potrebam kupca. Da bomo lahko to dosegli, moramo bolj kot do sedaj povezovati službo obdelave naročil s pripravo dela na TOZD in mesečno izdelovati operativne plane proizvodnje, prodaje, nabave in financiranja, pri čemer moramo upoštevati planirano gibanje zalog gotovih izdelkov.

Izboljšati moramo kakovost izdelkov, naš cilj je proizvodna baza napak. Za odpravo napak bomo uporabljali z.a.c. avtokontrolo in pri izvozu še končno kontrolo izdelkov.

Še nadalje bomo upoštevali razvojno, raziskovalno in inventivno delo v okviru delovne organizacije in v to dejavnost tudi vključevali strokovnjake drugih inštitucij. Za to dejavnost bomo združevali sredstva v višini 2 % bruto dohodka (555.447 tisoč din).

III. PLAN TRŽENJA

Domači trg

V letu 1988 pričakujemo težji plasma naših izdelkov na domačem trgu kot v preteklem letu. Povpraševanje bo nižje od ponudbe zlasti pri stavbnem pohištvo, zaradi zmanjšanih materialnih možnosti stanovanjske izgradnje in še tabo bolj orientirana v individualno gradnjo.

Planske usmeritve prodaje so:

— povečanje obsega prodaje preko lastne maloprodajne mreže in inženiringa,

— povečanje tržnega deleža naših izdelkov v višjem cenovnem razredu na zahtevnejših tržiščih,

— popolna pokritost jugoslovanskega tržišča z mrežo komercialnih predstavništva,

— povečanje tržnega deleža v individualni gradnji po načelu — z vgradnj.

Prodajo naših izdelkov planiramo na domačem trgu preko naslednjih prodajnih poti:

Prodajna pot	dosežen delež v letu 87	planiran delež 1988
lastne prodajalne	13,3 %	22,10 %
lastni prod. inženiring	10,3 %	8,15 %
direktni potrošniki	37,9 %	35,01 %
tuja trgovska mreža	38,5 %	34,74 %
	100,0 %	100,00 %

Za povečanje obsega prodaje preko lastne maloprodajne mreže in inženiringa imamo dobre pogoje, saj imamo šest trgovin in sedem predstavništva po Jugoslaviji, s skupno 108 zaposlenimi. Za leto 1988 planiramo prodajo 213.000 kom. stavbnega pohištva preko lastne maloprodajne mreže in inže-

Prihodnost nas vznemirja, preteklost zadržuje. Zato toj nam sedanost uhaja. Flaubert, foto: Andrej Šertel

niringa, 27.000 kom. pa prodaje preko predstavništva končnim potrošnikom (stanovanjske zadruge in podobno). Tak obseg prodaje predstavlja 45 % planiranih količin prodaje stavbnega pohištva na domačem trgu. Da bodo dosežene te usmeritve moramo ustvariti še pogoje, ki so navedeni v poslovni politiki.

Prodajo bomo pospeševali tudi z ustrezno ekonomsko propagando, saj bo tržno komuniciranje slonelo na povezavi ekonomske propagande z izdelki in prodajnimi akcijami. V ta namen bomo združevali sredstva po sprejeti poslovni politiki (544068 tisoč din).

Prodajne pogoje in cene bomo usklajevali s sorodnimi delovnimi organizacijami.

Na področju nabave bomo izvajali vse aktivnosti za nemoteno in kvalitetno oskrbo proizvodnje z reprodukcijskimi materiali in rezervnimi deli ter skrbeli za gibanje zalog v planirani višini. Zaradi organiziranja centralne obdelave naročil bomo nabavno službo organizacijsko bolj približali pripravi dela na TOZD.

Izvoz — uvoz

S poslovno politiko za letošnje leto smo si postavili cilj doseganje izvoza v višini 12,6 mio \$, preko planov TOZD pa planiramo 13 mio \$ izvoza in to 95 % na konvertibilna tržišča in le 5 % na klirinška tržišča. Izvoz, izražen v statističnih \$, je za 31 % večji od preteklega leta. Delež izvoza je po planu sicer nižji (8,97 %) od preteklega leta (9,23 %), kar pa je posledica nerealnih vrednosti deviz v mesecu januarju.

Izvoz, žal, še vedno ni dohodkovno zanimiv, saj planiramo 43,4 % izpad dohodka od lastne cene vseh izvoženih izdelkov. Tudi v letu 1988 bomo koristili devize na nivoju delovne organizacije in bomo za nadomestilo porabe deviznih sredstev izvoznikom pokrivali izpad dohodka v višini 60 % dinarske vrednosti porabljenih deviznih sredstev (izjeme so opredeljene v poslovni politiki).

Za leto 1988 planiramo 8,2 % mio \$ porabe deviznih sredstev, kar je za 20 % več od porabe v preteklem letu.

Planirana pokritost uvoza z izvozom je ugodnejša od preteklega leta, saj je bila v preteklem letu 1,46 po planu pa je 1,59.

Vso problematiko izvoza in uvoza ter izvozne stimulacije med letom bo spremljala in opredeljevala uvozno-izvozna komisija na nivoju delovne organizacije.

IV. PLAN ZAPOSLOVANJA

V skladu s poslovno politiko planiramo zmanjšanje števila zaposlenih na 1 % glede na preteklo leto. To zmanjšanje izhaja predvsem iz proizvodnih TOZD zaradi upokojitve delavcev, medtem ko v planu še nismo mogli upoštevati zmanjšanje režijskih delavcev za 10 %, ker ta program še ni dokončno izdelan.

V. PLAN SREDSTEV IN VIROV

Plan sredstev in virov za leto 1988 smo planirali na osnovi:

- dejanskega stanja v letu 1987, ki smo ga v posameznih postavkah povečali za 40 %
- poslovne politike za izvajanje srednjeročnega plana za leto 1988

- predvidenih sprememb proizvodnje za leto 1988

- kreditno monetarne politike v letu 1988

Iz plana izhaja:

- DO naj bi bila zadolžena s kratkoročnimi krediti za 7.948 mio din,

- realizirati bi morali povprečno v višini 7.910 mio. din,
- povprečno izdanih neobrestovanih menic pa naj bi bilo za 3.631 mio din.

Takšna razmerja smo dosegli z upoštevanjem realne revalorizacije vseh virov, ki je opredeljena v poslovni politiki DO ni pa še v tem planu predvidenih sredstev amortizacije, kar bomo zaključili s planom investicij.

V planu obratnih sredstev smo predvideli zmanjšanje razkoraka med neobrestovanimi pogoji kupcev in dobaviteljev.

Iz tega izhaja tudi visoko stanje neobrestovanih izdanih menic dobaviteljev. Po predloženem planu se primanjkljaj za pokritje obratnih trajnih sredstev ne bo povečal, zmanjšanje pa bomo zagotavljali z eventualnim koriščenjem sredstev amortizacije in eventualno pridobitvijo dolgoročnih kreditov za trajna obratna sredstva (Zavarovalnica Maribor).

Iz naslova plana sredstev virov za leto 1988 smo ugotovili naslednjo obremenjenost z realnimi obrestmi:

— obresti od kreditov za obratna sredstva	2.882.747 tis. din
— obresti od kreditov za osnovna sredstva	72.912 tis. din
— obresti od deviznih kreditov	492.259 tis. din
— obresti od sanacijskih kreditov	2.889 tis. din
Skupaj negativne obresti	3.405.807 tis. din

Ugotavljamo, da takšno obremenjenost z doslednim izvrševanjem celotnega plana DO še lahko prenesemo, eventualne dodatne motnje v poslovanju v letu 1988 pa bi pomenile dodatno zadolževanje in povečanje negativnega vpliva obresti na rezultat poslovanja v DO v letu 1988.

VI. PLANIRAN FINANČNI REZULTAT DO

Pri planiranju finančnega rezultata smo izhajali iz zatečenih cenovnih razmerij v prvem kvartalu. Pri delitvi celotnega prihodka smo upoštevali veljavni obračunski sistem.

Pri pridobivanju prihodka nismo več pri žagah in gozdarstvu planirali skupne prihodke, zato so planirani celotni prihodek in direktni materialni stroški višji kot ostale kategorije delitve celotnega prihodka, v primerjavi s preteklim letom. Na novo pa smo planirali skupni prihodek pri prodajnem inženiringu s proizvodnimi TOZD.

Pri planiranem celotnem prihodu je upoštevana prodaja celotnega proizvodnega programa in znižanje zalog 15.000 kom furniranih vratnih kril. Ker so plani delitve celotnega prihodka izračunani na osnovi zatečenih cenovnih razmerij je smiselno obravnavati le relativna razmerja posameznih kategorij delitve celotnega prihodka.

Direktni materialni stroški so planirani z 59,6% deležem celotnega prihodka, ta delež je višji od preteklega leta (43,2 % zaradi ukinitve skupnega prihodka pri žaganem lesu, višjih odkupnih cen gozdnih sortimentov od lastnikov gozdov in poslabšanih cenovnih razmerij med nabavnimi in prodajnimi cenami).

Z vidika varčevanja smo planirali splošne materialne in poslovne stroške skrajno racionalno in je zato njihov delež v celotnem prihodu nižji od preteklega leta. Prav tako je nižji tudi delež tehnične in biološke amortizacije, kar je posledica velikega povečanja proizvodnje na obstoječih osnovnih sredstvih.

Zaradi neugodnih cenovnih razmerij načrtujemo nižji delež dohodka v celotnem prihodu, kot smo ga dosegli v preteklem letu. Planiran obseg dohodka je tako velik, da omogoča spremenjeno strukturo njegove delitve.

kategorija dohodka	doseženi delež v 1.87 v %	planirani delež 1988 v %
dohodke drugih	0,08	—
obresti od kreditov — realne	7,47	8,91
davki in prispevki	24,86	15,28
dohodkovni del SM	8,70	8,59
bruto osebni dohodki	55,61	55,72
sklad skupne porabe	1,48	4,79
akumulacija	2,45	6,78
izguba	0,66	0,07

Iz vseh planskih ciljev, ki jih potrjuje struktura delitve dohodka načrtujemo izboljšanje akumulacijske sposobnosti celotne delovne organizacije. Negativni rezultat oz. izgubo planiramo le pri TOZD Gradnje in še to v začasnem planu, ki velja do sprejetja sanacijskega programa.

Osebnih dohodkov bomo oblikovali v skladu z družbenim dogovorom in v kolikor bomo dosegli rezultate podskupin dejavnosti bomo z njimi vsklajevali tudi osebne dohodke.

Sektor za plan in analize

VZROKI IN POSLEDICE ZA SLABO LIKVIDNOST

V naši delovni organizaciji se že par let srečujemo s problemom mejne likvidnosti poslovanja oz. z občasnimi motnjami pri poravnavanju naših obveznosti poslovnim partnerjem. Likvidnost se je začela zaostrovati takoj po intenzivnem investiranju koncem osemdesetih let, ko smo vsa lastna prihranjenja

sredstva usmerili v intenziven razvoj finalne lesne predelave.

Za poslovanje v normalnih pogojih mora imeti vsaka temeljna organizacija zagotovljene tudi lastne vire financiranja, to pomeni, da mora biti sposobna poravnati svoje obveznosti v roku, kamor je vključeno tudi redno plačevanje osebnih dohodkov svojih delavcev.

V pogojih zaostrene likvidnosti prihaja do problemov, predvsem v posameznih dnevih, in sicer ob izplačilu osebnih dohodkov in zadnje dni v vsakem mesecu, ko je treba običajno poravnati, oz. vrniti premostitvene kratkoročne krediti

te za izplačilo osebnih dohodkov. Problem zaostrene likvidnosti se še stopnjuje, če so vse štiri poslovne funkcije, (nabava, proizvodnja, prodaja in financiranje) medsebojno neuskklajene. Posledica tega je lahko neuskklajenost priliva in odliva denarja iz DO.

V tem primeru se pojavijo motnje v poslovanju v smislu pomanjkanja finančnih sredstev na določen dan. Takšne težave lahko pomenijo v končni fazi nelikvidnost celotne delovne organizacije in posledica tega je blokiranje žiro računov posameznih temeljnih organizacij.

Zakon o sanaciji je v letu 1987 izenačil kategorijo poslovanja z izgubo z nelikvidnim poslovanjem in predvideva za temeljno organizacijo z blokiranimi računi enake ali pa še celo hujše sankcije (zajamčeni OD, vrstni red poravnavanja obveznosti, ki je določen z zakonom SDK) kot za temeljno organizacijo v izgubi.

V SaS o ustanovitvi interne banke v poslovni politiki IB za leto 1988 so predvideni ukrepi v primeru blokiranja žiro računov TOZD in sicer blokado žiro računov tistih temeljnih organizacij, ki v določenem trenutku najbolj obremenjujejo likvidnost delovne organizacije, oz. so najbolj zadolžene. V tem trenutku so to:

- Blagovni promet
- TSP Radlje—Podvelka
- TP Prevalje
- TP Pameče
- TIP Otiški vrh
- Nova oprema

Če primerjamo dve temeljni organizaciji iste dejavnosti in podobnega obsega poslovanja, je pomembno za likvidnost več stvari, in sicer:

- struktura finančnih sredstev in virov ob ustanovitvi
- tekoči rezultati poslovanja TOZD
- način in obseg financiranja investicijskih naložb
- plačilni pogoji, ki jih dosežemo pri nabavi repromaterialov oz. pri prodajanju naših izdelkov
- višina in obračanje vseh vrst zalog

V naši delovni organizaciji imamo tako temeljne organizacije, ki imajo zagotovljene vse možnosti za dobro likvidno poslovanje kot tudi takšne temeljne organizacije, ki so na robu likvidnosti oz. ob določenih dnevih nelikvidne. Temeljna organizacija, ki nima, oz. si ne ustvari pogojev za likvidno poslovanje, se začne zadolževati s kratkoročnimi in premostitvenimi krediti za poravnavo vseh večjih obveznosti (za večje nabave repromaterialov, osebne dohodke, za poravnavo prispevkov in davkov iz do-

OSNOVNI PODATKI PLANA 1988 ZA DO

obseg proizvodnje	doseženo 87	plan 88	indeks 88:87
gozdni sortimenti	221 142 m ³	215 000	97,22
gozdno gojitvene dneve	20 538	20 093	97,83
proizvodnja v žagah v pog. m ³	85 457	90 153	105,00
proizvodnja v finalnih TOZD v pog. m ³	356 838	380 882	107,00
znižanje zalog gotovih izdelkov			
FVK		15 000 kom	
celotni prihodek	102 484 266	193 325 962	189
delež DISP v CP	53,22	59,59	
delež spl. str. v CP	8,43	6,00	
amortizacija tehnična	5 044 348	8 563 440	170
amortizacija biološka	2 004 103	3 057 766	153
delež AM v CP (tehnične)	4,92	4,43	
delež biološke amortizacije v CP	1,96	1,58	
revalorizacijski odhodki	4 407 888	6 804 059	1,54
delež v CP	4,30	3,52	
dohodek	21 039 099	38 234 688	182
delež v CP	20,53	19,78	
razporeditev dohodka v deležih			
obresti od OS	0,92	1,37	
obresti od Obs	6,55	7,54	
davki in prispevki	24,86	15,28	
dohodkovni del SM	8,70	8,59	
sklad skupne porabe	1,48	4,79	
akumulacija	2,45	6,78	
dohodek drugim	0,08	/	
BOD	55,61	55,72	
izguba	0,66	0,07	
bruto OD	11 699 357	21 304 014	182
delež BOD v CP	11,41	11,02	
neto OD na delavca mesečno	241 873	358 684	148
svobodna menjava	2 548 691	4 527 953	177
delež v CP	2,49	2,34	
akumulacija	515 762	2 579 759	500
delež v CP	0,50	1,33	
reproduktivna sposobnost	7,38 %	7,33 %	
število zaposlenih	2 885	2 861,5	99
ekonomičnost	1,38	1,35	
izvoz — uvoz			
izvoz v \$	9 941 612	13 043 971	131
v 000 din	9 458 530	17 345 852	183
uvoz v \$	6 803 000	8 200 000	120
delež izvoza v CP	9,23	8,97	
pokritost uvoza z izvozom	1,46	1,59	

hodka, za vračilo najetih že zapadlih kreditov). Temeljna organizacija preide v takšnem primeru v krog vedno novega najemanja kreditov, ki se večajo zaradi tudi visokih plačil obresti in inflacije. V takšnem krogu je temeljna organizacija tako dolgo, da odpravi vzroke za nelikvidno poslovanje in ustvari takšno akumulacijo, s katero lahko zagotovi odplačilo teh prekomernih kratkoročnih kreditov.

V naši delovni organizaciji je potrebno izpostaviti naslednje vzroke, ki so pripeljali v slabo likvidno poslovanje:

— neustreznost virov financiranja pri investicijskih naložbah v osemdesetih letih

— previsoke tekoče zaloge repromaterialov

— razkorak med terjatvami do kupcev in med obveznostmi do dobaviteljev

— prenizka akumulacija za nadomestilo inflacije

Postavlja se vprašanje, kje je meja zadolževanja s kratkoročnimi krediti, oz. s katerim elementom poslovanja je potrebno primerjati našo zadolženost. V praksi poznamo predvsem dve primerjavi in sicer:

— kratkoročni krediti in obveznosti v primerjavi z fakturirano realizacijo

Velja načelo, da so lahko vsi kratkoročni krediti usklajeni oz. pridobljeni največ v višini enomesečne fakturirane realizacije delovne organizacije, kar naj bi pri normalnih prodajno-nabavnih plačilnih pogojih zagotavljalo nemoteno poslovanje in pravočasno poravnavanje vseh obveznosti. Naša delovna organizacija je v letu 1987 poslovala na robu te primerjave, v januarju je bila zadolženost večja, v februarju in marcu 1988 pa je zadolženost ponovno primerljiva z mesečno fakturirano realizacijo.

Pri poslovanju v pogojih slabe likvidnosti je poleg problemov pri rednem poravnavanju obveznosti pomembno spregovoriti še o obrestih, ki izhajajo iz visokega stanja kratkoročnih kreditov in trenutno zelo visokih obrestnih mer. Te obresti obremenjujejo tako rezultate poslovanja delovne organizacije kot tudi postajajo element dodatnega kratkoročnega zadolževanja.

Dejstvo je, da so stroški takšnih obresti eden od razlogov slabih rezultatov poslovanja v naši delovni organizaciji, torej tudi za slabše osebne dohodke in manjšo možnost za nadaljnji razvoj poslovanja posamezne temeljne organizacije.

Likvidnost v delovni organizaciji se dnevno, desetdnevno in mesečno spremlja v interni banki, ki informira poslovodni odbor in samoupravne organe interne banke, delovne organizacije TOZD in DO.

Zaradi problematičnega stanja v mesecu januarju/88 je poslovni odbor interne banke na pobudo poslovodnega odbora sprejel ukrepe, ki bi likvidnostno situacijo izboljšali. To so:

— racionalizacija nabav repromaterialov na nabavo samo tistih materialov in storitev, ki so za nemoten potek proizvodnje nujno potrebne

— ustavev investicijskih naložb, razen tistih, ki bi pomenile ustavev proizvodnje oz. doplačilo za že realizirane naložbe.

Glede na visoke obveznosti iz naslova prispevkov in dohodkov na osnovi osebnih dohodkov smo tudi predlagali premik izplačila osebnih dohodkov na 18 do 20 v tekočem mesecu. To bi imelo več pozitivnih učinkov:

1. izplačilo osebnih dohodkov bi vršili v dneh, ko je splošna likvidnost drugih DO in finančnih institucij manj problematična;

2. prispevke in davke iz osebnih dohodkov bi plačevali v naslednjem mesecu, kar bi pomenilo za ca 800 milijonov manj potrebnih kratkoročnih sredstev,

3. delovna organizacija bi na ta način skozi obresti pridobila letno ca. 1.000.000.000 din.

Osnovna naloga vseh odgovornih delavcev in vsakega posebej je, da vsak na svojem področju dosledno upošteva in izvaja ukrepe takoj ob uveljavitvi.

Omeniti je potrebno še likvidnostno situacijo v širšem prostoru, to je v Sloveniji, oz. v Jugoslaviji. Kreditnomonetarna politika je za leto 1988 uveljavila še ostrejšo pogoje za dodatno zadolževanje s kratkoročnimi krediti pri poslovnih bankah.

Zaradi tega in plačila drugih obveznosti iz celotne gospodarske sfere (obveznosti po ZR, plačila prispevka nerazvitim republikam in AP) se je likvidnost v Sloveniji zaostri do maksimuma tudi v tistih delovnih organizacijah, ki so bile še v lanskem letu 100% likvidne in so celo na osnovi SaS plasirale kratkoročna prosta sredstva.

Glede na pomen likvidnosti smo razmislili tudi o stimulaciji oz. sankciji temeljnih organizacij, ki negospodarno ravnajo z družbenimi sredstvi in povzročajo poslabševanje likvidnosti.

V smernicah za plan delovne organizacije in v poslovni politiki interne banke za leto 1988 smo predlagali določitev realne cene denarja v okviru delovne organizacije na tak način, da smo obresti za interne kredite v delovni organizaciji izenačili z obrestmi za premostitvene kredite na naši poslovni banki.

Predlagamo, da damo v bodoče več poudarka finančnim informacijam o zadolženosti, ki so sprotne in takoj opozorijo, da se v TOZD nekaj dogaja. Če se zadolženost povečuje, je treba takoj poiskati vzroke in jih sproti odpraviti, sicer lahko v letu 1988 že ob tako nestabilnih pogojih gospodarjenja pride do motenj pri poravnavanju obveznosti iz tekočega poslovanja.

DANILO GOSTENČNIK

NAŠI DIJAKI SO IMELI PRAKTIČNI POUK

Prva generacija učencev dislociranega oddelka lesarske šole v Slovenj Gradcu je v drugem polletju začela s praktičnim poukom v adaptirani delavnici v Novi opremi. Praktični pouk je potekal v treh ciklih po teden dni. Prvi cikel je bil od 7. do 11. marca. Pouk je potekal v skupinah po 11 oz. 12 učencev, dve skupini sta delali dopoldan in ena popoldne.

Pouk je potekal po programu. Vodili in izvajali so ga lesarski strokovnjaki iz lesarskega sektorja. Njihova naloga je bila, da prikažejo učencu potek dela, ga motivirajo za delo in nadzirajo pravilni postopek dela. Poseben poudarek so dali tudi varstvu pri delu.

Učenci so pri praktičnem pouku spoznali les, mizarska ročna orodja, brusili so rezila, ročno rezali in ročno skobljali elemente, izdelali so kotno vez na čep in otor.

Učenci so pokazali zanimanje za ročna dela. Ugotovili smo tudi, da je nekaj učencev prav spretnih in da imajo izkušnje z lesom že od doma.

I. Robnik

KEGLJANJE

V okviru športnih iger v Lesni je TOK gozdarstvo Ravne 26. 3. 1988 organiziral kegljanje na kegljišču Družbenega doma na Prevaljah. Tekmovanja se je udeležilo 17 moških in 2 ženski ekipi.

Največ uspeha med moškimi so imeli

1. Pšeničnik Vinko	— 216 kegljev
2. Klemenc Franc	— 210 kegljev
3. Ivančič Ivan	— 210 kegljev

Najboljše med posamezniki so bile

1. Levč Mojca	— 212 kegljev
2. Šmon Marija	— 195 kegljev
3. Saberčnik Betka	— 186 kegljev

Ekipno so med moškimi zmagali kegljanci iz NOVE OPREME — 795 kegljev pred TIP OTIŠKI VRH — 786 kegljev
TOK gozdarstvo Ravne — 781 kegljev

Ženska ekipa DSSP (682 kegljev) je premagala ekipo iz TSP Radlje (557 kegljev).

Janko Mikeln

KONFERENCA SINDIKATA LESNE V NOVEM SESTAVU

V TOZD TIP Otiški Vrh je bila v četrtek, 3. 3. 1988 konstitutivna seja konference OZOZ Lesne.

Na seji je bil imenovan izvršni odbor konference sindikata Lesne ter predsednik in namestnik konference.

Predsednik konference sindikata Lesne po poslovniku istočasno opravlja tudi funkcijo predsednika izvršnega odbora.

Za predsednika konference je bil imenovan Ivan MEDVED iz TOZD TIP Otiški vrh, za namestnika pa Zdravko MIKLOŠIČ iz TOZD Gozdarstvo Radlje.

V izvršni odbor konference sindikata Lesne so bili imenovani:

1. Ernest RUTER	— GO Črna
2. Peter POTOČNIK	— TP Prevalje
3. Branko KRAJČER	— CLS Otiški Vrh
4. Ivan MEDVED	— TIP Otiški Vrh
5. Zdravko MIKLOŠIČ	— GO Radlje
6. Marjan STRMČNIK	— TSP Radlje — Podvelka
7. Milena ŠULER	— Blagovni promet
8. Peter CESAR	— TOK Slovenj Gradec
9. Andreja BUDNA	— TP Pameče
10. Mirko GORJUP	— Žaga Mislinja
11. Jože POTOČNIK	— Nova oprema

Konferenca je imenovala tudi štiri stalne komisije. Za predsednico komisije za oddih in počitniške domove je bila imenovana Vida VRHNJAK iz TOZD GO Slovenj Gradec, za predsednika komisije za šport in rekreacijo pa Peter GREGOR iz DSSP. Predsedniško funkcijo komisije za kulturno dejavnost bo opravljal Rado KRPAČ, v komisiji za boj proti alkoholizmu pa Ludvik KOTNIK iz TOK Gozdarstvo Ravne.

Mojca ZAKERŠNIK

Novo izvoljeni predsednik konference sindikata Lesne Ivan MEDVED je nagovoril prisotne:

»Veliko je govora o vlogi sindikata v tej težki politični in ekonomski krizi, v kateri živimo.

Velikokrat smo opravičeno jezni in negodujemo nad sprejetimi ukrepi, ki se sprejemajo na nivoju federacije.

S takšnimi ukrepi pa se slabi tudi samoupravljanje, oziroma vse skupaj vodi k nekemu povprečju.

Krivo do takšno stanje navadno naprtimo drugim, zelo malokrat pa priznamo naše slabosti, katerih pa najbrž ni malo. Med te slabosti je treba prišteti tudi slabo izkoriščenost delovnega časa, premalo skrb za kvaliteto in kvalitetno opravljeno delo, premalo skrb za zmanjšanje stroškov.

Radi bi samoupravljali, radi bi več delili, radi bi imeli polne sklade, radi bi imeli vse najboljše, toda pozabljamo na zgoraj omenjene slabosti.

Veliko delovnega časa porabimo tudi za sestanke, ki so med delovnim časom. Sestanki morajo biti, toda mislim, da bi lahko bili v TOZD in delovni organizaciji nekateri sestanki oziroma seje v popoldanskem času. Prav tako bi morali zahtevati, da se sklicujejo skupščine v DPS v popoldanskem času. Vsega tega res ne more prenesti redni delovni čas oziroma naša storilnost.

Mislim, da so še notranje rezerve in te bo potrebno najti. Lesna, to nam je najbrž znano vsem, si je v širšem prostoru ustvarila svoje ime kot »MOJ PARTNER«. Cilj nas vseh pa je, da to obdržimo oziroma nam mora biti vzpodbuda za boljše, hitrejše in kvalitetnejše delo.«

Ponovno mala hidroelektrarna v Mislinjskem jarku (MHE)

Konec prejšnjega stoletja je novi lastnik dr. Artur Perger opustil železarstvo v Mislinji zaradi nerentabilnosti (pomanjkanje surovin) in se začel ukvarjati z lesno industrijo. Leta 1899 je zgradil dve vodni napravi za proizvodnjo električnega toka. Prva, moči 44 KW, je poganjala polnojermenik, druga pa dinamo 12 KW. Ta je razsvetljevala poleg delovišč na žagi in zabojarni tudi upravne in stanovanjske prostore. Novi lastnik je v svoje gozdove speljal (leta 1898) tudi gozdno železnico, dolžine preko 10 km. Ta je bila prva na konjsko vprego. Leta 1913 je zgradil še tovarno lepenske. Za pogon tega obrata je zgradil vodno napravo s turbinami 220 KM in 55 KM in dinamama 59 KW in 55 KW, oba 550 V. Rabila sta za pogon tovarne, naslednje leto, t. j. leta 1914, pa je elektrificiral tudi gozdno železni-

co. Tako lahko govorimo, da je imel takratni lastnik za svoje potrebe industrije lastno energijo!

Poslovni odbor za gradnjo malih hidroelektrarn pri Elektro-gospodarski skupnosti Slovenije (IBE — inženirski biro Elektro projekt Ljubljana) je izdelal projekt male hidroelektrarne v Mislinjskem jarku, v pripravi pa je še eden. Tako se uresničuje načrt 1000 malih hidroelektrarn v Sloveniji! H gradnji nameravajo pristopiti že letos. Prva mala hidroelektrarna nosi ime: MHE 948 »Majcen« in naj bi bila skoraj na istem mestu, kot je že obratovala nekdanja Pergerjeva centrala, pa smo jo kot »nerentabilno« leta 1960 demontirali in prodali za staro železo. Pa še zato sindikat ni dobil kaj prida!

Mala hidroelektrarna »Majcen« bo postavljena pri hiši št. 235 (Mešel). Nazivna moč elektrarne bo 350 KW, srednja letna proizvodnja bo 2,4 milijona KWh. Za primerjavo, kaj to pomeni v moči, navajamo približne moči nekaterih elektrarn v Sloveniji: Dravograd 40.000 KW, TE Šoštanj 600.000 KW, NE Krško 600.000 KW! Mala hidroelektrarna se bo napajala po cevovodu, ki bo potekal po trasi gozdne ceste v dolžini 1 km, premer cevi je 800 mm, padec pa 50 m.

Zajetje elektrarne bo pri nekdanjem kovaču Sinrajhu v Mislinjskem jarku.

Druga MHE pa bo zgrajena višje struge Mislinje in bo pri kmetiji Zilc. Za to MHE pa še niso izdelani projekti.

Viri: Elektrogospodarsvo Slovenije — Razvoj elektrifikacije Slovenije do leta 1945. — Gozdna kronika
Ivan LEKŠE

Tok, proizveden v Pergerjevi centrali, je poganjal tudi gozdno železnico.

V strojnici — Pergerjeva centrala.

Gradišče, foto: Matevž Čarf

Gradišnik, foto: Matevž Čarf

KMETIJA GRADIŠNIK

Na desnem bregu Mislinje, na razglednem kopastem griču na nadmorski višini 517 m, leži kmetija Gradišnik. To je zelo staro utrjeno selišče iz ilirskih časov, saj so na drugi strani potoka Barbare na Legnu, na Florjanovi kmetiji odkrili ilirska grobišča. Pri izkopavanju so našli žare in razno orodje. Še pri današnjih novih gradnjah pri kopanju temeljev naletijo na razne ostanke teh grobišč. Z Iliri so se tod naselili Kelti in nato po Kristusovem rojstvu so te kraje poselili Rimljani. Po propadu rimske države so te kraje naseljevala slovanska ljudstva. Občasno so vdiralali tudi severni sosedje: Bavarci in Franki.

Najhujše zlo je prizadelo te kraje z vdori Turkov v sredi 15. stoletja. Tem turškim pohodom so sledile druge grozote, kot so kuga in lakota. Kdor se ni mogel zateči za varna utrjena obzidja, je bil izgubljen. Kar je ostalo po turškem uničenju in kugi, so leta 1481 uničile še kobilice. Tiste čase je bilo to Gradišče močno utrjeno z močnim obzidjem, s sedmimi stolpi in podzemskim prehodom na staro trški grad. Na jugo vzhodu je bila cerkev, katere temelji so še danes vidni. Legenda pripoveduje, da je pod temi temelji zakopan zaklad. Na severni strani graščine je globok vodnjak, ki se sedaj ne uporablja. Pozneje se je grad skozi stoletja spreminjal. Porušili so se stolpi, cerkev in del obzidja. Dalj časa je ostal le na južni strani stoječi stolp. Pri poznejših obnovah so tudi tega porušili.

Ko se je po daljšem času življenje umirilo in stare rane pocelile, so gradovi in utrjena selišča izgubila nekdanji pomen in ljudje so svobodneje zaživeli. Tako je to utrjeno selišče počasi prehajalo na kmečko življenje; sprva so tu živeli svobodnjaki. Pozneje, ko je moderni čas spodrinil stari red in fevdalizem, je ta kmetija ostala ena največjih v okolici, s površino nad 60 ha. Ob potoku Barbare so bili trije mlini, dve lesni žagi, kovačnica in stavba, ki se še danes imenuje Gradentišler. Gradišče in okoliški kmetje, ki so tej graščini pripadali, so spadali pod župnijo Stari trg, kjer je bil okrog leta 1435 za župnika poznejši papež PIJ II. V začetku 19. stoletja so bili odprodani vshodnji mlini in lesna žaga. Po domače se še sedaj imenuje Gradiški mlinar. Ko so okrog leta 1827 tod urejevali meritve za kataster, so tudi katastralno občino imenovali Gradišče, kot je še danes.

V začetku devetnajstega stoletja so tukaj gospodarili neki Verdniki, leta 1852 se ta priimek zadnjič omenja in nastopijo lastniki po priimku Ferk. Po kupni pogodbi marca 1887 se prenese lastništvo na Johana Kramerja. Tako se za nekaj časa hitro menjavanje lastnikov ustavi po kupni pogodbi aprila 1910, ko prevzame posvetvo prednika današnjih gospodarjev Johan in Barbara Pečoler, ki sta prišla od Sv. Primoža na Pohorju.

Ta dva je čakalo dosti dela, da sta ponovno uredila precej zapuščeno posvetvo po svojem. Gojili so po deset glav živine in po dva para konj. Imeli so tudi žago za razrez svojega lesa in delno tudi za okoliške kmete, saj so se bavili tudi z lesno trgovino. Eni prvih v okolici so si uredili tudi električno razsvetljavo. Pri hiši je bilo 10–12 ljudi. Dosti

pa so si poleti pomagali z dninarskimi delavci. Po očetovi smrti 1933 leta prevzame posvetvo mladoleten sin Ivan; pa je gospodaril samo petnajst let. Po njegovi smrti prevzame posvetvo vdova žena Marija in otroci. Avgusta 1978 pa prevzame posvetvo sedanja lastnika Alojz in Fanika Pečoler. Sedaj pa nastopa novo nasledstvo in imajo že mlado gospodinjino, tako da je pri hiši sedem odraslih ljudi. Od teh sta dve hčerki v službi.

Med NOV so tudi tukaj pomagali po svojih močeh. Predvsem so oskrbovali s hrano pohorske bolnišnice.

Zadnja leta so se preusmerili predvsem v živinorejo. Uredili so nove hleve in redijo po 30 glav govedi in redno oddajajo mleko. Sejejo samo krompir. V strojni lopi imajo tri traktorje in druge poljedelske stroje. Pred tremi leti so na grajskem poslopju obnovili streho. Potrebno bi bilo tudi drugih vzdrževalnih del, pri čemer bi naj tudi pomagalo spomeniško varstvo. Ta domačija bi bila tudi primerena za kmečki turizem.

Matevž Čarf

Značilna koroška domačija Pokrov — Uršlja gora, foto: Matevž Čarf

DRUGA PLAT RAČUNALNIŠKEGA OPISMENJEVANJA

Nekako čutim dolžnost, da popravim nekaj izjav članka »Računalniško opismenjevanje v Lesni« iz januarke številke glasila VIHARNIK. Kako naj sicer še pogledam v oči vsem tistim, ki so bili postavljeni na razpotje: verjeti, kar je bilo povedano na seminarju, ali pa temu, kar je napisano v omenjenem članku.

Pa začnimo!

1. Ne vem, kaj je tov. Sekirnikova mislila z izrazom »osebni kompatibilni računalnik IBM PC«. Čemu naj bo IBM PC kompatibilen ali pa po slovensko: s čim naj bo združljiv? Ta izraz je napačen. Ko so pri IBM začeli s proizvodnjo osebnih računalnikov PC, so se kmalu pojavili manjši proizvajalci, ki so računali, da bodo uspeli s prodajo svojih računalnikov, čim bolj podobnih IBM PC. S kopiranjem, vgrajevanjem manj kvalitetnih elementov ter poceni delovno silo so dosegli precej nižjo ceno. Za svoje izdelke so tudi trdili, da so 100% kompatibilni z IBM PC, kar pomeni, da lahko na njih izvajamo vse programe, razvite za IBM PC.

2. Na Lensi nismo nabavili IBM PC računalnikov (izjema je TOZD gozdarstvo Rad-

lje, ki pa ga je kupil »na svojo roko«). Te stroje smo dobili od različnih proizvajalcev — seveda po nižji ceni — na račun kvalitete. Zato pa moramo skoraj vsak dan klicati servisno službo (tudi tu je originalni IBM PC izjema).

3. Tudi kravica in štalica nista ravno posrečeno izbrani za primerjavo s programsko in strojno opremo računalnika. Vsekakor nihče, ki obvlada računalništvo, ne bi (če bi že moral) istovetil kravice s strojno opremo, štalico pa s programsko — storil bi ravno OBRATNO!!! Da bo računalnik lahko kaj »pametnega naredil«, moramo vanj shraniti vsaj nekaj programov — tudi kravico peljemo v štalico. Poleg tega nam služi strojna oprema tudi za shranjevanje različnih podatkov — tudi štalica je zgradba, kjer so poleg kravic lahko tudi druge domače živali.

4. Pogledal sem tudi v angleško — angleški slovar — The concise English Dictionary, da bi našel besedo HORTWARE, za katero tov. Sekirnikova trdi, da pomeni MATERIALNQ opremo. Te besede pa v slovarju ni (vsaj ne na str. 565). Za vsak slučaj sem pogledal še v žepni angleško angleški slovarček — Oxford

Learner's Pocket Dictionary, pa je tudi tam ni. Morda pa je avtorica članka mislila besedo Hardware, ki jo pogosto uporabljamo ob besedi SOFTWARE. Toda ta beseda pomeni STROJNO opremo, ne pa MATERIALNE!

5. Omenil bi še del izjave kadrovskega delavca z Dunaja, ki nekako ne spada (vsaj za moj okus) v članek. Citiram »Nekoč smo kupovali roke in noge, potem smo kupovali pamet, sedaj pa kupujemo srce« (predzadnji odstavek omenjenega članka).

Ne vem, če je ta kadrovnik omenil ali ne, da so za vsako naslednjo »stvar« pripravljene odšteti precej več — vem pa, da lahko take delne izjave uporabljamo za različne prilike. Kaj od rok, nog, pameti ali srca pa kupujemo pri nas, pa presodite sami.

Sploh se ne čudim več, da je naša družba v taki krizi, ko pa se vsakdo vtika v področja, ki jih ne obvlada. Tudi v Lesni ni nič kaj rožnato. Zato bi priporočil avtorici omenjenega članka in še nekaterim, da si preberejo Prešernov sonet »Apel podoba na ogled postavi«, ki ga pesnik končuje z mislijo: »Le čevlje sodi naj Kopitar«!!!

Bojan PUSTOSLEMŠEK

KADROVSKE VESTI — SOCIALNA PROBLEMATIKA — REKREACIJA

RAZPIS ZA LETOVANJE V SEZONI 1988

Člani kolektiva LESNE lahko letos letujejo v naslednjih krajih:

- v počitniškem domu v Filip Jakovu,
- v hotelu Bernardin v Portorožu,
- v kamp hišicah v Selcah,
- v vikend bungalovih v Lanternakampu pri Poreču in
- v vikend hišici v Termah Čatež.

V obmorskih počitniških objektih bodo izmene 10-dnevne in sicer:

- od 11. 6. do 21. 6.
- od 21. 6. do 1. 7.
- od 1. 7. do 11. 7.
- od 11. 7. do 21. 7.
- od 21. 7. do 31. 7.
- od 31. 7. do 10. 8.
- od 10. 8. do 20. 8.
- od 20. 8. do 30. 8.
- od 30. 8. do 9. 9.
- od 9. 9. do 19. 9.

V Termah Čatež bodo zaradi premajhnih kapacitet skozi vse leto 7-dnevne izmene in sicer od nedelje do nedelje.

Delavec nastopi letovanje s kosilom in ga konča z zajtrkom. Sobo, hišico, vikend bungalov mora delavec izprazniti do 10. ure zjutraj.

Cene za letovanje in pogoji plačila bodo objavljene do 1. 5. oz. najkasneje do 15. 5. 1988.

Delavci, ki niso zaposleni v DO Lesni, nimajo pravice letovati v vikend bungalovih, Selcah, Portorožu in Čatežu, lahko pa letujejo v Filip Jakovu, če kapacitete niso zasedene.

Pravico do letovanja po ceni, ki bo določena za člane kolektiva, bodo imeli tudi nezaposleni zakonci članov kolektiva, njihovih nepreskrbljenih otroci nad 10 let, upokojeanci in njihovi nepreskrbljeni otroci ter kmetje kooperanti.

Po ceni, ki bo določena za člane kolektiva, bodo lahko delavci letovali največ 10 dni, najmanj pa 5 dni (koriščeeno vseh 5 dni skupaj).

V času letovanja od 11. 6. do 21. 6. in od 21. do 1. 7. se prizna 20% popust.

Po sezoni ni popusta!

Popust velja za vse objekte, razen za letovanje v hotelu Bernardin v Portorožu. Popust ne velja za izlete do 5 dni.

Prednost pri letovanju v glavni sezoni imajo delavci:

1. ki še niso oz. so manjkrat letovali v počitniških objektih,
2. ki imajo daljšo delovno dobo pri Lesni,
3. ki imajo večje število nepreskrbljenih družinskih članov,
4. ki imajo večje število šoloobveznih otrok,
5. ki imajo zaposlenega zakonca v Lesni,
6. ki imajo lastnost mater (očeta) samohranilke — samohranilca,
7. ki koristijo kolektivni dopust.

Za delavce, ki bodo letovali v Filip Jakovu, bo organiziran avtobusni prevoz, ki ga bodo uskladili z Merxom.

Vse podrobnosti in ceno v zvezi s prevozom bomo naknadno sporočili.

Delavci, ki želijo potovati z avtobusom, morajo to javiti referentu za družbeni standard do 1. 6. 1988. Uro odhoda avtobusa bomo pravočasno javili.

Prevozne stroške morajo delavci poravnati pred odhodom.

Delavci, ki bodo letovali v hišicah v Selcah, morajo imeti s seboj jedilni pribor in posteljno perilo, v kontejnerjih pa samo posteljno perilo.

Delavcem, ki bodo razporejeni v željeno letovišče, zadržimo regres kot akontacijo za letovanje. Delavcem, ki ne bodo letovali v počitniških objektih Lesne bo regres izplačan konec meseca maja 1988.

Letovanje lahko odjavite najkasneje do 1. 6. 1988. Odjava letovanja po 1. 6. je opravičena le v primeru bolezni, hujših poškodbah, smrti in službenih zadev, za kar je potrebno predložiti potrdilo.

V primeru kasnejšega nastopa letovanja ali predčasnega odhoda domov zaračunamo polno ceno.

NAPOTNICA NI PRENOSLJIVA! Če bi koristnik izročil napotnico osebi, ki nima pravice do ugodnosti, ali s seboj pripeljal osebe, ki niso navedene na napotnici, je s tem hujše kršil delovne obveznosti.

Vse pravilno izpolnjene prijavnice morajo tajnice TOZD, TOK, DS IB in sektorjev DSSP poslati referentu za družbeni standard v DSSP najkasneje do 20. 4. 1988.

Danica PETEK

Razpis štipendij za izobraževanje ob delu za šolsko leto 1988/89

1. TOZD Gozdarstvo Črna
— inženir gozdarstva VI. stopnja 1 štipendija
2. TOZD Gozdarstvo Mislinja
— inženir gozdarstva VI. stopnja 1 štipendija
3. TOZD Gozdarstvo Radlje
— inženir gozdarstva VI. stopnja 1 štipendija
4. TOK Gozdarstvo Ravne
— inženir gozdarstva VI. stopnja 2 štipendiji
5. DSSP
— ekonomist za denarništvo, finance VI. stopnja 1 štipendija
— in računovodstvo VI. stopnja 1 štipendija
— gozdarski tehnik V. stopnja 2 štipendiji
— inženir gozdarstva VI. stopnja 1 štipendija
— inženir geodezije VI. stopnja 1 štipendija
6. TOZD TSP Radlje—Podvelka
— lesarski tehnik V. stopnja 1 štipendija

Poleg razpisanih pogojev mora delavec izpolnjevati še te pogoje:

- da ima najmanj dve leti delovnih izkušenj v Lesni, od tega vsaj eno leto po pripravništvu na takšnem področju dela

- oz. toliko kot je pogoj za vpis v program, za katerega se želi nadalje ob delu izobraževati ter, da ni starejši od 45 let,
- da uspešno opravlja svoja dela in naloge,
- da kaže nagnjenje za poklic, za katerega se želi izobraževati,
- da dobi soglasje pristojnega organa upravljanja pri udeležencu tega sporazuma, pri katerem združuje svoje delo,
- da z zdravniškim spričevalom dokaže ustrezne psihofizične sposobnosti za izobraževanje ob delu, za delo in naloge, za katero se želi izobraževati, če to zahteva usmeritev, oz. smer izobraževanja.

Delavec z manj kot dvema letoma delovnih izkušenj lahko izjemoma dobi pravico do izobraževanja, če želi nadaljevati izobraževanje v smeri in stopnji, ki je ne moremo zagotoviti s štipendiranjem za delo ali z internim oz. eksternim razpisom za sklenitev delovnega razmerja z delavcem izven Lesne.

Na objavljen razpis izobraževanja ob delu se lahko prijavi vsak delavec v Lesni, ki izpolnjuje pogoje, ne glede na to, pri katerem udeležencu tega sporazuma združuje svoje delo.

Prošnjo s kompletno dokumentacijo kandidati oddajo v izobraževalnem centru najkasneje v 15 dneh po objavi razpisa v glasilu VIHARNIK. Zoper sklep odbora za kadrovsko politiko, ki odloča o izbiri kandidatov na prvi stopnji, lahko kandidati vložijo zahtevo za varstvo pravic na delavski svet udeleženca tega sporazuma, pri katerem združuje svoje delo in sicer v 15 dneh po vročitvi sklepa.

Odločitev delavskega sveta je dokončna.

Izobraževalni center

Varnost pri delu v gozdarstvu v letu 1987

Le s stalno analizo virov in vzrokov nesreč lahko število nesreč pri nekem delovnem opravilu zmanjšamo, oz. preprečimo ponavljanje. Gozdarstvo je panoga, ki je v jugoslovanskem merilu na vrhu lestvice glede števila nesreč. To je delno opravičljivo, ker je delo v gozdu nevarno in zdravju škodljivo, predvsem zaradi vpliva motorne žage in zardi škodljivih vplivov okolja. V industriji lahko delovno mesto uredimo tako, da čim bolj zmanjšamo nevarnosti, v gozdarstvu pa je ravno obratno, ker delovnega mesta okolja ne moremo spreminjati in izboljšati, ampak moramo človeka usposobiti tako, da je čimbolj prilagojen danim delovnim razmeram. Tabe-

la prikazuje analizo nesreč za lansko leto!

Iz tabele je razvidno, da je bila največja resnost nesreč v TOZD Centralno lesno skladišče Otiški vrh, najbolj pogoste nesreče pa so v TOZD Gozdarstvo Črna.

Začetni in obdobjni zdravstveni pregledi so potekali po programu za leto 1987. Najbolj pogosta obolenja so obolenja sluha in okvara hrbtenice.

V lanskem letu je posebna komisija opravila preglede delovnih priprav in naprav ter izdala obratovalna dovoljenja. Pregledi niso bili opravljeni v

TOZD Gradnje, kar pa bo komisija opravila v mesecu marcu 1988.

Vzporedno z drugimi nalogami poteka tudi izobraževanje in preverjanje znanja o varstvu pri delu za vse delavce, zaposlene v gozdarstvu.

Zaradi škodljivosti vplivov okolja je oprema za delavce v gozdarstvu izrednega pomena. V lanskem letu smo opremili vse delavce z boljšo sodobnejšo opremo za osebno varnost pri delu.

Če s par besedicami ocenimo stanje varstva pri delu v letu 1987. lahko rečemo, da je stanje zadovoljivo, saj je resnost in pogostost nesreč pod povprečjem za nekajletno obdobje za nazaj.

Zap. št.	TOZD, TOK	št. zaposl.	št. nesreč na delu	na poti	skupaj	št. izg. dni	resnost nesreč	pogost. nesreč	poklicna obolenja vibrac.	obolenja sluh.	Skupaj
1.	Gozdarstvo Črna	146	24	2	26	718	27,6	17,8	1	11	12
2.	Radlje	142	15	—	15	353	23,5	10,6	—	13	13
3.	Mislinja	54	8	1	9	113	12,6	16,6	1	6	7
4.	Sl. Gradec	47	4	—	4	21	5,3	8,5	—	3	3
5.	TOK Ravne	34	2	—	2	21	10,5	5,9	—	1	1
6.	Dravogr.	18	—	—	—	—	—	—	—	1	1
7.	Radlje	35	2	—	2	25	12,5	5,7	—	2	2
8.	Sl. Gradec	42	4	—	4	52	13,0	9,5	—	3	3
9.	TOZD gradnje	66	3	—	3	23	7,7	4,5	—	3	3
10.	CLS	47	6	—	6	249	41,5	12,8	—	2	2
11.	tr. in ser.	135	15	—	15	294	19,6	9,0	—	5	5
12.	DSSP	166	—	—	—	—	—	—	—	3	3
		932	83	3	86	1.869	21,7	9,2	2	53	55

Alojz KLEMENŠEK, dipl. ing.

Varstvo pri delu v lesni industriji v letu 1987

Na nivoju delovne organizacije je v okviru lesarskega sektorja DSSP organizirana služba varstva pri delu za področje lesne industrije, po posameznih TOZD lesne industrije pa pooblaščen osebe za varstvo pri delu, ki so strokovno odgovorne službi varstva pri delu, organizacijsko in disciplinsko pa direktorju TOZD.

Služba varstva pri delu je delovala predvsem na naslednjih področjih:

- pravne ureditve iz varstva pri delu,
- izobraževanje in usposabljanje iz varstva pri delu,
- nezgode pri delu in na poti,
- zdravstveno varstvo delavcev,
- interni in eksterni pregledi,
- delovno okolje,
- osebna zaščitna sredstva,
- požarna varnost,
- tehniško varstvo.

Sodelovali smo pri pripravi pravilnika Varstvo pred požari glede na nove zakonske predpise. Sodelovali smo tudi pri pripravi novega pravilnika iz varstva pri delu, ki pa še ni dokončan. Za nove stroje in naprave smo izdelali navodila za varno delo, kakor tudi dopolnjevali že obstoječa navodila. Po predvidenem programu smo poučevali iz varstva pri delu in to 653 delavcev, s preizkusom znanja v TOZD TP Prevalje, TIP Otiški vrh, TSP Radlje-Podvelka, Nova oprema Slovenj Gradec, Žaga Vuhred itd. Delavci TOZD in DSSP smo se udeležili več seminarjev iz VD in požarne varnosti. Delavska univerza Slovenj Gradec pa je organizirala seminar za odgovorne vodje za varstvo pred požari na TOZD.

V lesni industriji je bilo v letu 1987 176 nezgod na delu in na poti, od tega 10 na poti na delo. Večjih poškodb je bilo osem. Če primerjamo z letom 1986, ugotovimo, da se je število nezgod glede na število zaposlenih povečalo za 4%. Zaradi nezgod na delu je bilo izgubljenih 3972 delovnih dni, oz. so se povečale za 10%. Zaradi nezgod na lesarskem področju je bilo izgubljenih 31.776 delovnih ur, oz. je samo za osebne dohodke izgubljeno ca 55.131.360 din. Če smatramo, da so stroški nezgod pri delu vsaj trikrat večji kot so bruto OD, potem smo v letu 1987 imeli na lesarskem področju samo zaradi nezgod ca 165.394.080 din slabše rezultate dela.

Največ nezgod po zaposlenem je bilo v primarni predelavi v TSP Radlje-Podvelka, na kar vpliva predvsem težavnost dela in slabi delovni pogoji.

Največ nesreč je bilo v mesecu oktobru in to 24, glede na dan v tednu pa v četrtek — 38 nezgod. Kar 66 nezgod je bilo na prstih in rokah, poprečno je bilo na eno nezgodo izgubljenih 22,5 delovnih dni, oz. na zaposlenega 2,0 delovnih dni. Največ nezgod je bilo med 12. in 13. uro in to 22.

Pred zaposlitvijo je bilo izvršenih 181 zdravniških pregledov, obdobjih zdravniških pregledov pa je bilo izvršenih 376. Republiški inšpektor za delo je izvršil tri preglede, medobčinski požarni inšpektor pa prav tako tri. Služba varstva pri delu je dvakrat izvršila na vseh TOZD interne preglede ter z zapisnikom izdala naloge za odpravo pomanjkljivosti. Precejšnje težave imamo z odpravo pomanjkljivosti pri službi za vzdrževanje v TOZD. V tem letu se pogoji delovnega okolja v TOZD niso dosti izboljšali. Neugodne delovne pogoje smo delno omilili z uporabo osebnih zaščitnih sredstev. Osebna zaščitna sredstva so se nabavljala po planu na osnovi pravilnika o varstvu pri delu. Usklajevali

smo tudi dobavitelje zaščitnih sredstev ter kvaliteto opreme po TOZD.

V TIP Otiški vrh je prišlo do več manjših požarov na sistemu sušenja in transporta iveri ter do večjega požara na ventilatorjih menjave zraka pri stikalnici. Na vseh TOZD lesne industrije so organizirana industrijska gasilska društva, ki imajo večkrat vaje. Organizirano je bilo srečanje vseh gasilskih društev lesne industrije na TOZD TSP Radlje, kjer so potekale tudi vaje oz. tekmovanja. Organizirana je bila tudi ekskurzija v Novo Gorico, kjer smo si ogledali gasilsko enoto Nova Gorica in IGD Meblo Nova Gorica.

Inštitut za varstvo pri delu Maribor je izdal javne listine na osnovi opravljenih pregledov na TOZD TIP Otiški vrh, Novo opremo in TP Pameče.

Ugotavljamo, da se na področju varstva pri delu stanje iz leta v leto izboljšuje, vendar pa imamo še precej nerešenih zadev, kot je odlaganje oz. uničevanje strupenih in požarno nevarnih snovi, varstvo zraka, zaposlovanje invalidov, nočno delo žena, podaljšano delo v dveh izmenah, nerešen pristop k odpravljanju ugotovljenih pomanjkljivosti v nekaterih TOZD itd.

SIMON ROŽEJ, dipl. ing. les.

NESREČA NIKOLI NE POČIVA

V sodobnem kmetijstvu je traktor najvažnejši stroj. Danes je veliko kmetij, ki imajo traktorje, s traktorji pa so tudi pogoste nesreče. Veliko je kmetij, pri katerih so se smrtno ponesrečili gospodarji kmetij in kmetije so ostale brez njih.

Nesreče pri delu na kmetiji nikoli ne počivajo, pa naj si bo to delo na polju, v gozdu ali kjer koli drugje. V naslednjem zapisu bom opisal nesrečo, ki se je pripetila v gozdu kmetu Alešu VIVODU iz Kozjaka pri Mislinji. Kako nevarno je delo v gozdu, gotovo vemo vsi. Pa vendar marsikdaj se kmetje na delo v gozd odpravijo sami. Tudi Aleš VIVOD je sam odšel v gozd. Čeprav je to storil že nekajkrat poprej, je bilo to zanj tokrat usodno. Pri podiranju drevja so se mu drevesa zapletla in ko je hotel ta drevesa podreti, se je eno od drevov zrušilo nanj in dobil je kompliciran zlom desne noge. Za ponesrečenega Aleša Vivoda je bilo gotovo najhujše to, da je bil v gozdu sam in šele po poldruhi uri je uspel poklicati soseda, da so mu potem nudili pomoč in ga prepeljali v bolnišnico.

»Sam niti ne vem, kako je prišlo do nesreče. Vem le to, da sem podiral tako, kot že šestokrat prej. Nenadoma pa je priletelo drevo in me sunkovito odbilo. Ko sem se zavedal, sem začel klicati. Prišli so in so mi pomagali. Zavedam se, da bi morala biti pri takem delu v gozdu dva, pa vendar danes je zelo težko najti koga, ko so ljudje v službah.«

Glavno je, da se ni zgodilo kaj hujšega, pravi Aleš Vivod. Želimo mu, da bi čimprej ozdravel.

F. JURAČ

Aleš Vivod: »Ne vem zakaj sem se tistega dne opravil na delo v gozd sam...?«, foto F. Jurač

IVAN LOGER — šestdesetletnik

Dne 26. 4. 1988 bo slavil svoj 60-letni zivljenjski praznik dolgoletni poveljnik GD Stari trg in OGZ Slovenj Gradec, višji gasilski častnik tov. Ivan LOGER iz Slovenj Gradca. Član gasilske organizacije je od leta 1952. Nekaj časa je bil poveljnik GD v Radušah, nato poveljnik pri GD Stari trg pri Slovenj Gradcu celih 28 let. Več mandatov je bil poveljnik OGZ Slovenj Gradec.

Ves čas je to odgovorno funkcijo z vso zavzetostjo opravljal. S svojim vzgledom je bil pobudnik uspešnega dela pri gasilski organizaciji, zlasti pri gradnji gasilskega doma v Starem trgu in v Slovenj Gradcu.

Veliko je storil za napredek gasilske operative, se trudil za nabavo sodobnih gasilskih avtocištern v Starem trgu in v Slovenj Gradcu. Prav tako se je zavzemal za nakup sodobne gasilske opreme. Za svoje humano delo je prejel več občinskih, republiških in zveznih gasilskih odlikovanj, med njimi tudi 3 državna odlikovanja.

Gasilci iz Starega trga iskreno čestitamo našemu slavljenču in želimo še veliko ustvarjalnih let z željo, da se kar najbolje počuti v naši sredini.

Jože KACIJAN

Ob svetovnem dnevu zdravja 88

ZDRAVJE ZA VSE — VSI ZA ZDRAVJE

7. april je svetovni dan zdravja (SDZ). To je na obletnico, ko je leta 1948 začel veljati statut Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), kot ene izmed specializiranih ustanov Organizacije združenih narodov.

Namen SDZ je opozoriti svetovno javnost na izbrano vprašanje zdravstvenega varstva, ki je posebno pereče in pomembno za zdravje vsega človeštva. Reševanje tega vprašanja naj bi bistveno izboljšalo zdravstveno stanje in razmere prebivalstva vsega sveta.

Od leta 1954 se tudi Slovenija pridružuje tej največji mednarodni zdravstveni akciji. Od takrat do danes so se izvršile številne akcije, na vse smo se skrbno pripravili in vsaka je prinesla kakšno novost v prid varovancev.

Generalni sekretar SZO izroči poslanico SDZ, ki jo prilagodimo našim razmeram in potrebam. Letošnja predstavlja nekakšno prelomnico, rezultat dela in prizadevanj 40 let.

V njej nam dr. MAHLER sporoča:

Velik napredek na področju znanosti, tehnologije in medicine zadnjih štirideset let nam je dal zadostno izkušnje in strokovno znanje, da smo lahko omogočili zdravstveno varstvo za vse prebivalce našega planeta. Žal pa še vedno vlada velika neenakost med zdravjem bogatih in zdravjem revnih, saj je še skoraj 1000 milijonov ljudi ujetih v začaran krog revščine, podhranjenosti, bolezni in obupa. To izčrpa njihovo energijo, zmanjšuje delovno zmogljivost in omejuje njihovo možnost za načrtovanje bodočnosti.

V poslanici omenja povprečno pričakovano življenjsko starost, ki niha od 70 let v enih državah in komaj 50 let v drugih. V večini dežel v razvoju umre od 1000 živorojenih otrok skoraj 100 ali celo 200 že v 1. letu življenja, ko je industrializiranim državam uspelo to število znižati na 10–20 ali celo manj. Tudi za žene v večini revnih dežel obstaja 200 krat večja nevarnost, da umrejo med nosečnostjo ali porodom. V SZO se je 166 držav — članic (med njimi tudi naša) enoglasno zavezalo »Zdravje za vse«, strategiji, ki trdno stoji na 4 temeljih:

- na tehnologiji, ki ni nujno visoko razvita, ampak primerna; in s primerno ne mislimo le strokovno zanesljivo, temveč na družbeno sprejemljivo in ekonomsko dostopno;
- na politični dobri volji, da bi izboljšali zdravje in s tem ljudem omogočili ekonomsko plodno in družbeno koristno življenje;
- na sodelovanju zdravstvenega sektorja z drugimi ključnimi področji razvoja, kot so vzgoja in izobraževanje, kmetijstvo, industrija in informatika;
- na udeležbi družbe in posameznika pri prizadevanju za boljše zdravje.

V deklaraciji o osnovnem zdravstvenem varstvu je jasno začrtana pot, po kateri stopamo. In po tej poti moramo iti naprej, mi vsi, ki nismo samo predmet napredka, ampak njegovi nosilci, še zlasti nosilci napredka v zdravju. V zdravju leži tako ekonomska kakor tudi socialna pravičnost. Zdravje še ni vse, a vendar brez zdravja ni ničesar. V interesu človeškega rodu je, da se zagotovi »Zdravje za vse — vsi za zdravje!«

Razmere pri nas

(prispevek dr. Franca Ivrtnika)

Cilji SZO so naravnani na neko povprečje, ki bi ga doseglo človeštvo kot celoto. Precej teh povprečij v Sloveniji, predvsem pa pri nas na Koroškem, že davno dosegamo. Človeka vzamemo v varstvo takoj po spočetju, skoraj vsi otroci se rodijo v bolnišnici in žene zaradi komplikacij poroda ne umirajo več. Letno umre na Koroškem 12–13 dojenčkov od 1000 živorojenih, več kot polovica že v prvih dneh življenja; torej so prirojene okvare takšne, da otrok ni sposoben živeti. Otroke

redno pregledujemo (posvetovalnice, sistematski pregledi) do konca šolanja. Vse tudi cepimo in nevarne nalezljive bolezni so izgubile svojo moč. Nihče več ne umre zaradi davice ali ošpic in tudi otroške paralize v Sloveniji ni več. Pod zdravstvenim nadzorom so športniki, delavci pred začetkom dela vsi, ki delajo na škodljivih, delovnih mestih.

Splošna umrljivost je pri nas nizka, pod 10 na 1000 prebivalcev letno in najbrž se je ne bo dalo dosti znižati. Povprečna starost umrlih (obeh spolov) na Koroškem v lanskem letu je okrog 66 let. Pri tem je važno tudi to, da le redko umirajo mlajši pod 50 let.

Naši cilji

Pa vendar zdravstvo še ni uredilo vsega. Obračunali smo s tuberkulozo in z otroškimi nalezljivimi boleznimi, premagujemo nas bolezni srca in ožilja, rakasta obolenja, poškodbe, revmatične degeneracije in zadnje čase tudi nevarna bolezen AIDS. Čaka nas še veliko dela. Medicinska znanost naj bi prodrla v zapletene procese teh novih tegob človeštva, a vendar s tem zdravja ne bo rešila. Včasih so drugi dejavniki mnogo važnejši.

Pri tem bi omenili razvade (kajenje, narkomanija, alkoholizem), pa poškodbe, bolezni zaradi nepravilne prehrane, tegobe osamljenosti in človeških stisk. Tu pa mora največ storiti človek sam, rešila ga bo kultura življenja, prosvetljenost. Človek bo zdrav le v čistem okolju, higienskem stanju, če bo poznal zdravo prehrano (in si jo lahko tudi privoščil) in, če bo upošteval kulturo pitja. Zdrav bo tisti, ki ne bo osamljen in ne v stiski in še posebno tisti, ki bo rad delal, delo pa bo prilagojeno njegovim sposobnostim in ne bo produciralo invalidov.

Za zaključek bi omenili še lepo misel o zdravju, ki pravi ZDRAVJE JE SKUPEK TEGA, KAR PRINESEMO S SEBOJ Z ROJSTVOM IN KAR K TEMU DODAJAMO SKOZI ŽIVLJENJE!

Od vsakega posameznika in od celotne družbe je torej odvisno, kako bomo znali, hoteli in mogli to zdravje ohraniti.

Ostati zdrav je človekova pravica, obenem pa tudi dolžnost, da to zdravje čim bolj čuva.

Referent za zdr. vzgojo

KADROVSKE VESTI

Primek in ime — datum nastopa — naloge in opravila, ki jih bo opravljal — organizacija, iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC
Juvan Ivan, 4. 1. 1988, delavec gojenja, TOZD Blagovni promet

TOZD GOZDARSTVO ČRNA
Štifer Jože, 20. 1. 1988, sekač, iz JLA

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI
Lorenci Vlado, 1. 12. 1987, gozdar, TOK Gozdarstvo Radlje, Pušnik Darko, 1. 1. 1988, mehanik, iz JLA, Praprotnik Mirko, 5. 12. 1987, lesni tehnik, skupnost za zaposlovanje

TOK GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI
Krajnc Peter, 15. 2. 1988, gozdni delavec

TOK GOZDARSTVO DRAVOGRAD
Podstenšek Marija, 5. 2. 1988, snažilka, KZ Dravograd, Lampret Maksimiljan, 1. 2. 1988, gozdni delavec, kmet

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH
Boto Milenko, 18. 1. 1988, lesni tehnik, TOZD Nova oprema Slov. Gradec, Naglič Ivan, 13. 2. 1988, viličarist, Avtokleparstvo Peruš Dravograd

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE
Golnar Jožef, 4. 1. 1988, izdelava in vezanje palet, — Stropnik Gorazd, 4. 1. 1988, izvajanje težjih skladiščnih del, — Hacc Franc, 15. 2. 1988, zahtevnejše popravilo izdelkov, Železarna Ravne

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE

Stelcer Zvonko, 12. 1. 1988, izvaj. vzorčnih miz. del, JLA, Planišič Anton, 21. 1. 1988, čiščenje okvirjev in ročno krpanje, Štruc Janko, 1. 2. 1988, zasteklitev in kitanje, JLA

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Krivec Elizabeta, 11. 2. 1988, vstavljanje tesnil, — Orter Egidij, 11. 2. 1988, čelji. oblog in element. IV, — Meža Silvester, 11. 2. 1988, pomoč pri stroju II, — Apačnik Boris, 11. 2. 1988, vstavljanje tesnil IV, — Oder Miran, 23. 3. 1988, pomoč pri stroju II, —

TOZD CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTIŠKI VRH

Kolar Bojan, 5. 1. 1988, skladiščni delavec, —

TOZD TOVARNA IVERNIN PLOŠČ OTIŠKI VRH

Prikeržnik Jože, 4. 1. 1988, gim. maturant — pripravnik, — Korat Branko, 25. 1. 1988, del. na skl. lesa, — Vivod Alenka, 2. 2. 1988, kuh. družbene prehrane, — Razpotnik Vinko, 1. 2. 1988, del. pri krojenju, —

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Majcenovič Nataša, 1. 1. 1988, opravljanje kurirskih del in adm. — Marinc Olga, 11. 1. 1988, izvaj. tap. del, TUS Slov. Gradec, Poročnik Zvonko, 11. 1. 1988, šiv. tapet. mater., TUS Slov. Gradec, Vuković Julijana, 11. 1. 1988, Juvan Bojan, 15. 1. 1988, opravl. rež. del, — Kovacič Natalija, 21. 1. 1988, opr. zaht. tap. del, Slemenik Štefan, Krasniči Muhamet, 1. 12. 1987, izvaj. manj zaht. tapet. del, JLA, Mehmetaj Sali, 16. 12. 1987, pritrj. kosi kape, JLA, Popić Iztok, 4. 2. 1988, izvaj. manj zaht. taper. del, — Bricman Uroš, 4. 2. 1988, izvaj. sklad. del, Grobelnik Bojana, 8. 2. 1988, ing. agronomije, pomoč pri šiv. na stroju MECCA, Verhovnik Peter, 18. 2. 1988, izvaj. zaht. sklad. del, in embalar., Rotovnik Branko, 18. 2. 1988, izvaj. manj zaht. tapet. del, —

ODŠLI IZ TOZD — januar in februar 1988

Primek in ime — datum odhoda — naloge in opravila, ki jih je opravljal — organizacija, v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO ČRNA NA KOROŠKEM

Goltnik Alojz, 21. 1. 1988, skladiščni delavec, invalidska upokojitev

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI

Kolman Miran, 12. 1. 1988, pomoč pri sprav., Prevent Slov. Gradec, Kramljak Stanko, 28. 1. 1988, gozdar, invalidska upokojitev, Izak Jože, 19. 2. 1988, pomoč pri sp. lesa, —

TOK GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC

Sušec Miran, 16. 1. 1988, sekač, JLA

TOK GOZDARSTVO DRAVOGRAD

Knez Barbara, 18. 1. 1988, čistilka, invalidska upokojitev, Mori Marjan, 16. 1. 1988, gozdni delavec, odšel v JLA, Paradiž Ivanka, 23. 3. 1988, administrator, TOZD BP Slov. Gradec

TOZD ŽAGA MISLINJA

Cernič Anton, 7. 1. 1988, skladiščni delavec, inv. upokojitev Skok Jože, 11. 2. 1988, pomoč, na sklad, —

TOZD ŽAGA MUŠENIK

Cigale Milan, 15. 1. 1988, pomoč pri polnj. JLA

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH

Račnik Branko, 31. 1. 1988, zlaganje in odprema, — Novak Franc, 26. 2. 1988, viličarist, — Domadenik Konrad, 9. 2. 1988, zlaganje in odprema, invalidska upokojitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Keber Ljubo, 15. 1. 1988, pomoč pri formatiziranju lesonita, v JLA Tavčman Danilo, 31. 12. 1987, izv. del. v sklad. got. izdel. — Potočnik Marija, 29. 2. 1988, vzdolž. razrez lesa na stroju PAUL, Vogrin Marija, 29. 2. 1988, embalaranje VK, starostna upokojitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Stupar Zoran, 8. 11. 1988, vodja reg. sklad. — Naglič Vlado, 15. 1. 1988, sklad. delavec, v JLA, Rejvac Igor, 15. 1. 1988, pomoč pri stroju, v JLA, Mlačnik Janez, 15. 12. 1988, pomoč

pri stroju, — Stojan Igor, 15. 1. 1988, pomoč na liniji oblog, v JLA, Brumen Karolina, 22. 1. 1988, stisk. na PM, invalidska upokojitev, Peternel Marija, 31. 1. 1988, pomoč pri stroju, — Damijan Berta, 31. 1. 1988, pomoč pri stroju, upokojena

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE OB DRAVI

Kozjak Milan, 16. 12. 1987, montaža oken, disciplinska odpoved Kupnik Feliks, 9. 1. 1988, najzht. nal. teh. p. p., Gašper Radlje, Potnik Srečo, 15. 1. 1988, montaža oken in KK, v JLA, Vinšek Maks, 16. 1. 1988, preč. kroj. na Dimter čelilniku, JLA, Krajnc Kristjan, 31. 1. 1988, letvičenje lesa, inv. upokojitev, Planišič Boris, 12. 2. 1988, izv. sklad. del, —

TOZD TOVARNA IVERNIN PLOŠČ OTIŠKI VRH

Vujevič Vlado, 30. 8. 1987, del. pri iveril., disciplinska odpoved Sejdija Aljuš, 4. 1. 1988, pol. papirja, —

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Salković Husinja, 27. 12. 1987, gradbeni delavec, — Vukoč Marinko, 6. 1. 1988, gradbeni delavec, — Salčnik Franc, 15. 1. 1988, gradbeni delavec, CP Maribor, Plazovnik Franc, 15. 1. 1988, gradbeni delavec, — Gozdnikar Franc, 8. 2. 1988, gradbeni delavec, inv. upokojitev

TOZD CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTIŠKI VRH

Slemenik Karel, 22. 1. 1988, skladiščni delavec, inv. upokojitev,

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Boto Milenko, 17. 1. 1988, izdelava vzmeti, — Ditinger Miroslav, 8. 12. 1987, opravl. ključ. del, — Bart Danica, 20. 2. 1988, izvaj. miz. del. v pokoj, Valt Branko, 15. 1. 1988, izvaj. napet. del. v JLA, Roškar Jožefa, 14. 2. 1988, izvaj. tapet. del, Hotel Košenjak Dravograd

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Jeromek Brigita, 31. 12. 1987, čistilka, sporazumno prenehanje del. razmerja, Juvan Ivan, 3. 1. 1988, skladiščni delavec, TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Dretnik Dušan, 5. 1. 1988, razvoj in načrt. kmeč. turizma, umrl, Popić Marjana, 29. 2. 1988, izv. knjig. del., Osnovna šola Slovenj Gradec.

FEBRUAR

TOZD	M	Ž	SKUPAJ
Gozdarstvo Slovenj Gradec	44	4	48
Gozdarstvo Mislinja	49	5	54
Gozdarstvo Črna	132	12	144
Gozdarstvo Radlje	117	25	142
TOK Gozd. Slov. Gradec	39	2	41
TOK Gozd. Radlje	32	4	34
TOK Gozd. Ravne	28	6	34
TOK Gozd. Dravograd	14	3	17
Žaga Mislinja	47	6	53
Žaga Otiški vrh	47	12	59
Žaga Mušenik	35	12	47
Žaga Vuhred	47	10	57
TP Prevalje	82	158	240
TP Pameče	126	156	282
TSP Radlje-Podvelka	189	193	382
TIP Otiški vrh	215	33	248
Gradnje Slov. Gradec	54	7	61
Transport in servisi Pameče	122	13	135
Centralno les. sklad. Otiški vrh	42	5	47
Nova oprema Slov. Gradec	178	160	338
Del. skup. Slov. Gradec	83	120	203
Blagovni promet Slov. Gradec	133	89	222
Interna banka Slov. Gradec	6	31	37
	1861	1066	2927

Darinka Cerjak

UPOKOJENCI V LETIH 1986 in 1987

— **ZALOŽNIK Stanko**, roj. 27. 4. 1935, je bil zaposlen v TOZD Gozdarstvo Mislinja od 1. 3. 1959 pa vse do 1. 6. 1986. Opravljal je delovne naloge gozdnega delavca — sekača in je eden redkih delavcev, ki je dočakal redno upokojitev.

— **ZALOŽNIK Valentin**, roj. 25. 10. 1935, je združeval delo v TOZD Gozdarstvo Mislinja od 1. 4. 1957 do 15. 8. 1986. Bil je invalidsko upokojen. Opravljal je delovne naloge gozdnega delavca — sekača.

— **GROS Milica**, roj. 29. 8. 1936, je opravljala delovne naloge čistilke od 1. 3. 1973 do 31. 12. 1986.

— **KLEMENC Ivan**, roj. 23. 11. 1938, je združeval delo na TOZD Gozdarstvo Mislinja od 4. 6. 1960 do 31. 3. 1987. Opravljal je delovne naloge gozdnega delavca — sekača vse do invalidske upokojitve.

— **KOTNIK Rafael**, roj. 15. 10. 1928, je bil zaposlen na TOZD Gozdarstvo Mislinja od 1. 7. 1963 do 31. 5. 1987, ko je bil invalidsko upokojen. Opravljal je delovne naloge cestarja.

Vsem delavcem, ki so združevali delo na TOZD Gozdarstvo Mislinja, se iskreno zahvaljujemo za njihovo vestno opravljanje

dela, kakor tudi za prispevek k razvoju gozdarske stroke.

Kolektiv

Upokojenci: Ivan KLEMENC, Rafael Kotnik, Milica Gros, in Stanko Založnik pred sindikalnim domom v Komisiji.

LESARIJADA '88

Letos, 5. marca, je Elan Begunje organiziral 25. zimske športne igre gozdarjev, lesarjev in lovcev na Koblji v Bohinjski Bistrici. Našo delovno organizacijo so zastopale ekipe za veseljalomska tekmovanja in dosegle dobre uvrstitve. Ženske so bile ekipno na 4. mestu, moški pa so zasedli drugo mesto v skupni razvrstitvi.

Rezultati posameznikov:

mesto	primek in ime	kategorija
ženske:		
8.	POGORELČNIK Olga	do 25 let
11.	KREVIH Petra	do 25 let
3.	KOLAR Irena	od 26 do 35 let
6.	MIHELJAK Marija	od 36 do 45 let
8.	RAZDEVŠEK Erika	nad 45 let
10.	DOKL Anica	nad 45 let
moški		
9.	ROŠER Adi	do 25 let
11.	MIKLOŠIČ Zdravko	do 25 let
4.	PUSTOSLEMŠEK Bojan	od 26 do 35 let
6.	SREBRE Ivan	od 36 do 45 let
14.	PODSTENŠEK Jože	od 36 do 45 let
1.	PLESEC Franc	nad 45 let
8.	KOČEVAR Emil	nad 45 let

Med ženskimi ekipami je bila najboljša ekipa ALPLES Železniki, med moškimi pa ekipa Elana iz Begunj.

I. R.

SANKANJE

12. marca letos se je v Mislinji zbralo 110 tekmovalcev, ki so se pomerili v sankanju.

Najboljše so bile: **Jožica Čas** iz TOK Slovenj Gradec v kategoriji do 30 let, **Marjana Glasenčnik** iz TOK Slovenj Gradec v kategoriji od 31 do 45 let in **Minka Mirkac** v kategoriji nad 45 let, tudi iz TOK Slovenj Gradec.

Po zaslugi svojih predstavnic je ženska ekipa TOK Slovenj Gradec dosegla prvo mesto, druge so bile sankalice iz Gozdarstva Črna, tretje pa iz Gozdarstva Mislinja.

Med moškimi se je v kategoriji do 30 let uvrstila na prvo mesto **Peter Gruber** iz TOK Slovenj Gradec, v kategoriji od 31 do 45 let **Anton Slemenik** iz TOK Slovenj Gradec in v kategoriji nad 45 let **Franc Tisnikar** iz Žage Mislinja.

Ekipno so se moški uvrstili:

- mesto TOZD
1. TOK Slovenj Gradec
 2. Žaga Mislinja
 3. Gozdarstvo Mislinja
 4. Gozdarstvo Radlje
 5. Žaga Mušenik
 6. Gozdarstvo Črna
 7. Žaga Vuhred
 8. TOK Radlje
 9. Nova oprema
 10. Gradnje Slovenj Gradec.

I. R.

HODILA PO ZEMLJI SEM NAŠI

V mislih hodim za njo, ko mi razkazuje lično zgrajene stavbe: hlev, pa skedenj, ki je prazen, pa svinjake, v katerih sameva ena žival, pa kuhinjo, ki je čudovito domača. Ona uporablja to besedo, ko mi ob slikah, ki jih gledava, kaže vnukinjo, ki da je bila čudovito tolst dojenček. Pri tem se ji oči svetijo.

Še nikoli nisem tako občutila propadanja domačije: »To sva zgradila z možem. V besedah čutim ljubezen.

Blizu hiše je njiva, skoraj ravna, ta še živi. Obdelale so jo njene grčave roke in čutim, kako zemlja sesa njeno bolečino, ko jo prekopava in z roko puli plevel. In sedaj jo vidim, skozi vse njeno življenje, sklanja se nad njivo in spet sklanja nad njivo in to je vsa njena ljubezen; preliva se iz prstov v prst in iz prsti v prste. Otroci medtem zrastejo, da sama ne ve, kdaj.

Ko hodiva po travnikih, ji beseda zastaja v grlu. Tele sva z možem nekdaj vse pokosila, tule sva vlačila seno v koših. Glas je raskav, da ga ne bi premagal jok. Hodim za njo med grmi in pustim se božati soncu. Jaz nisem tu pognala korenin, meni tudi grm ni napoti, ampak medtem že kaže z roko na njive, ki ležijo na oni strani in spet razlaga: »Tam zgoraj sem zasedla...!

Pred mano stopa kot sad teh njiv, kot grm na travniku, kot veter, ki brije preko njiv, kot Goljat. Sledim ji zamišljena in prav nič ji ne zamerim njenega čudaštva. Naučili so jo ljubiti samo ta svet, otroci pa so rasli in morda bodo večkrat hrepeneli po teh grčavih dlaneh. Razumem vse in nič. To je izven mene, to vedo samo oni. In morda ona, a verjetno ne.

Milena CIGLER

Prišla je pomlad v deželo, srečno razcvetljena vsa

Ko vidijo drevesa ljudi hoditi, sočustvujejo z njimi. Menijo namreč, da nas nosi veter, ker nimamo korenin.

Ob večerih rad postojim in se zazrem v naše gore. Rad pogledam Uršljo, Pohorje, tam daleč Svinske planine. Vse to sem gledal od otroštva, si predstavljal od njih čudne reči, da tam bivajo skrati, palčki, zalik žene, in seveda strašni gozdni mož, ki pobira poredne otroke, jih peče v veliki peči in nazadnje pojé.

Takšna je bila otroška domišljija. Toda mladost je mimo in čas spremeni obraz in postaneš drug človek.

Ne vem, vprašanje, ki se mi vsiljuje, ki bi se mu moral človek bolj posvetiti! Ali res, ko se spreminjamo, ko odlagamo plašč mladosti, da radi pozabljamo na tiste tihe gaje, kjer smo se nekoč igrali. Veliko mladostnih spominov, ki so v nas pustili sledi, tonejo v pozabo. Ko odrasteš greš brezbržno mimo potočka, kjer si kot otrok postavljaj mlinčke. Te ta spomin nič ne gane? Se ne ustaviš več in v sebi priklješ otroka, kakšen si bil? Ali pa tvoj korak je že tako nagel, da na vse pozabljaš?

Se ne zamisliš, da že morda v 20 letih ne bo več zdravega drevesa in da imamo toliko bomb, da bi lahko že več kot 30-krat uničili svet. Realnost pred katero leži današnji človek-popotnik, je morda za naše vedenje opravičilo, saj večinoma odločajo politiki o naši prihodnosti. Mislim pa, da kot ljubitelj gozdov, naše domačnosti, naših mest, vasi,

ljudi, s katerimi se dnevno srečujem, ne bi smeli obupati, temveč še poiskati tiste skrivnostne vire mladosti, ki so nas osrečevali. Dolžnost nas je, da rešujemo, kar se rešiti da. Velika so mesta, ki smo jih zgradili. Moderne so tovarne, naš ponos! A, žal, pri vsem tem pa smo ostali tako revni, siromašni. Za obstoj nas samih, za srečno življenje naših otrok, naših vnučkov, ki komaj spoznavajo svet, ne storimo ničesar. Žalostno je, da se odtujujemo drug drugemu. Ni več koga, da bi se lahko sproščeno pogovarjali. Človek se rad komu zaupa, ne samo v veselih trenutkih temveč tudi v situacijah, ko misliš, da so te vsi zapustili in ne veš, na koga se naj nasloniš.

V času, ko imamo vsega preveč, smo se navadili vedno samo sprejemati. Če je kaj manjkalo, si rekel staršem; ti pa so vse uredili. Pozabili smo in pozabljamo osebno kaj prispevati. Morali se bomo vrniti nazaj k naravi in se od nje učiti.

Mogoče bo letošnji prihod pomladi le kje prebudil srce kmečkega dekleta ali fanta, da ne bosta silila v mesta, zadimljene tovarne, temveč se bosta usmiliła že ostarelih staršev z gubami na obrazu, z žulji na rokah, ki so znak trpljenja in dela. Ostanite na svojih domovih, kmečki ljudje! Pred vsem kmečka mladina naj se ne sramuje klica narave. Prisluhnite ji! Prisluhnite pesmi mogočnim gozdovom, ki so naš ponos, zagotovilo za obstoj nas samih. Vedite, to je večno lepa pesem mladosti, ki gre iz roda v rod, ki nikoli ne usahne, brsti, dehti, kliče!

To je luč, ki se imenuje naše upanje, naš kmečki ponos!

Viktor Levovnik

Drevo v visokogorskem gozdu doživlja večkratne življenjske travme. Sneg in veter lomita vrhove — trdoživa upornost dreves jih postavlja na novo. Foto: Andrej Šertel

SPOMINI NA OJSTRICO

Ni lepšega jutra kot je jutro na Ojstrici. To sem spoznala od septembra pa vse do julija — se pravi, da je bilo dovolj časa, da sem se v to tudi trdno prepričala.

Ob današnji množični brezposelnosti je človek lahko neznansko srečen, če dobi službo. Tako srečna sem bila jaz nekoga leta avgusta 1986. Nisem imela izbire. Podala sem se na svojo prvo poučevanje na Ojstrico nad Dravogradom. Pravim, nisem imela izbire. Danes vem, da ne bi želela nikamor drugam, pa če bi imela na razpolago ogromno prostih delovnih mest. Pa ne samo zaradi čudovitega sončnega vzhoda, temveč tudi zaradi ljudi, ki tod živijo, zaradi teh mojih devetih otrok, ki sem jih učila in bodo večno ostali v mojem spominu.

Dali so mi dnevnik z redovalnico v roke in pokazali mojo učilnico. In sem šla med moje učence zaskrbljena, z dvomi, radovedna. Štiri deklice in pet fantov se je radovedno zazrlo vame. Njihovi vprašujoči pogledi so me premerili od pet do glave. Po desetih mesecih smo se skupaj smejali, smo skupaj premagovali slabe ocene, si zaupali. Bili smo prijatelji v pravem pomenu besede. Preko njih sem spoznala Ojstričane, vrednote, ki jih cenijo, in številne usode posameznikov in njihovih družin. Jesenska in pomladna jutra so bila doživetja. Ko smo se v jutranjih urah odpejlale s fičkom iz meglene, neprijaznega Dravograda, je sonce na Zajnsnikovem ovinku blagodejno in optimistično vplivalo na naše počutje. Za nami je ostajala megla, ki je hermetično obdajala dolino. Me pa smo odhajale nazaj v planinski raj. Svežina zraka in šelestenje drevesnih krošenj nas je navdajalo z delovno vneto.

Seveda pa tudi zima to leto ni bila brez snega. Nemaokrat smo se peš podale v snežene zamete in gazile po bližnjicah, da bi pravočasno prispele v službo. Anka, Milena in jaz — pravi Martini Kačurji v bundah s kapucami, v puloverjih, hlačah, zavite v šale... Če človek tega ne jemlje za trpljenje, kar dobro premaguje mrz in dolgo pot. Na pol poti smo se navadno ustavile še pri Ošlovniku, kjer nam je gospodinja Marica postregla s toplim čajem in piškoti. Sploh smo se tu pogosto ustavljali tudi, ko smo odhajali v dolino. Vedno nas je pričakala dobra volja in gostoljubnost vse družine. Po toplem čaju pa zopet pot pod noge. Kljub dolgi in naporni poti smo vendarle vedno pravočasno prispele v šolo. Kuharica Marina je že zgodaj vstala in zakurila v peči, da smo se lahko ogrele in posušile premočeno obleko. Mali učenjaki so gazili dolgo pot v šolo. Le malo kdaj so zaradi previsokega snega ostajali doma. Včasih smo učiteljice imele srečo. Glede na to, da je bila spolzka cesta in neprestani zameti, smo jo mislile mahiniti na Ojstrico kar peš. Srečo, pravim, da smo imele zato, ker smo se lahko popeljale v službo z vojaškim avtom, saj je bil vodnik Jugoslav zelo prijazen in nam je nemaokrat priskočil na pomoč. Tudi sicer smo redno vzdrževali stike z vojniki karavle Košenjak. Obiskovali smo jih ob njihovih praznikih, oni pa so se udeleževali proslav, ki smo jih prirejali v šoli. Pa ne samo vojniki. Tudi lovci in gozdarji so nas včasih obiskali in predstavili svoje delo učenecem in jim zavrteli razne filme s svojega področja dela.

Skozi vse šolsko leto so se vrstile razne delovne akcije: pogozdovanje, pobiranje sadja, žetev koruze... Ravno žetev koruze pri Stolu mi je ostala v trajnem spominu. To leto

sem prvič v svojem življenju žela koruzo. Bilo je utrudljivo, pa nadvse zanimivo. Moji korenjaki, navajeni takšnega dela, so me motrili z očmi in se mi navihano nasmihali. Pa je bilo zopet novo spoznanje in izkušnja več.

Tudi sam način dela (kombinacija treh razredov) je zahteval od učitelja veliko napora, vendar pa smo bili ena sama velika družina, učenci so bili mirni, ubogljivi, vedoželjni in vse te vrline so odtehtale obilico priprav na pouk, ki jih je bilo treba pisati cele popoldneve.

Čudovit je bil pogled skozi okno učilnice. Vrhovi dreves so se ponosno vzdigovali v jasno dneva, dolina pa je ležala v megli. Kljub utrujenosti se človek počuti tukaj tako zelo lahkotnega in polnega domačnosti in topline. Ni lepšega občutka kot toplina, ko te ti ljudje

sprejmejo za enega izmed svojih. To toplino je treba občutiti, saj je v svoji preprostosti in v trdem delu, ne znajo pokazati. Nobenega napetega pehanja za materialnimi dobrinami, nobene nervoze ni občutiti. Prijetno in veselo vzdusje vlada, ko se srečajo kmetje in spregovorijo o vsakodnevnih opravilih.

Zakaj sem pravzaprav napisala vse to? To šolsko leto je bilo nepozabno in vse, kar je lepo, pravijo, je kratkotrajno. Tudi mene je usoda zopet postavila v dolino in mi odvzela Ojstrico. Pa ne popolnoma. Še vedno se rada vračam med te ljudi in še vedno se počutim ena izmed njih. In lepo mi je vedno, ko se z Mileninim fičkom vzpneva na 1000 m nadmorske višine, vdihavava sveži zrak, srečujeva te ljudi... Kako naj bi jim povedala? Da sem jim hvaležna za vse te lepe trenutke pri Karničniku, Plimonu, Ošlovniku... Kaj bi naštevala! Napravila bi še komu krivico, če bi ga izpustila.

Lahko bi povedala z enim samim stavkom: veliko bi zamudila, če ne bi poznala Ojstričanov.
Suzana PRAPER

V SPOMIN BOŽU MIKLAVCU

V Slovenj Gradcu smo se poslovili, dne 15. 3. 1988 na pokopališču v Starem trgu, od Boža MIKLAVCA, roj. 24. 9. 1917 v Ribnici na Pohorju. Starše je izgubil, ko

je bil star komaj leto in pol, nakar so zanj skrbele tete in stric. Božo je imel težko mladost, saj je moral že kot otrok opravljati vsa kmečka dela vse do odhoda k vojakom. Po odslužitvi vojske se je vrnil na kmetijo strica MIKLAVCA, kjer je doraščal. V letu 1943 je sodeloval v NOB, zaradi česar je bil aretiran in zaprt 6 mesecev v zaporih v Mariboru. Po naključni sreči je bil odpuščen iz zaporov in se je vrnil na kmetijo v Ribnico na Pohorju, kjer je doživljal svojo mladost.

V prvi polovici leta 1944 se je vključil v partizanski odred in bil v partizanih vse do osvoboditve leta 1945.

Po osvoboditvi je začel delati kot honorarni delavec pri takratnem Gozdnem

gospodarstvu Radlje ob Dravi, od oktobra 1946 do 25. junija 1947. Vodil je tudi delovne brigade.

Redno se je zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec za področje Radlje ob Dravi, 25. 6. 1947, kjer je delal vse do predčasne invalidske upokojitve, dne 31. 5. 1952.

Božo se je z svojo ženo preselil na Tomšičevo ul. v Slovenj Gradec v letu 1975. Poznali so ga kot dobrega sosedo, čeprav se velikokrat zaradi njegove težke bolezni, katera mu ni dopuščala sprehajanja pred blokom nismo srečevali. Zadrževal se je v svojem lepo urejenem stanovanju.

Z ženo sta se lepo razumela, saj je dolga leta skrbel za zanj. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

IVAN KUSTER — ERJAVČEV ATA

Le malo več kot leto dni je od tega, kar smo spremljali k zadnjemu počitku zlatoporočeno — Erjavčev mamo. Letos, 1. marca, se je velika množica sorodnikov, prijateljev in znancev zadnjič poslovila od Ivana Kustra, p. d. Erjavčeva ata.

Ivanu je zibelka stekla v juniju 1907 pod vrhom Ko-

šenjaka, v Velki pri Ojstrici, na Lonhtarjevi domačiji. Odraščal je skupaj s štirimi sestrami in enim bratom, ki je še kot otrok postal žrtev prve svetovne vojne. Tam pod vrhovi je Ivan preživel najlepša mlada leta, kjer je po težkem delu ob sobotnih večerih skupaj z vrstniki prepeval, vse dotlej dokler ni prevzel breme grunta. Kot naslednik kmetije si je poiskal življenjsko sopotnico Žišpretovo Micko, ki mu je v zibel položila dvanajst otrok, od katerih jih osem še živi.

Med drugo svetovno vojno je Ivan okušal nemško ujetništvo, minska polja in druge grozote, dokler se ni vrnil domov. Tu pa mu je zopet grozil okupator s požigom, ker so v njegov dom zahajali partizani. Le srečnemu naključju se gre zahvaliti, da ni prišlo do najhujšega.

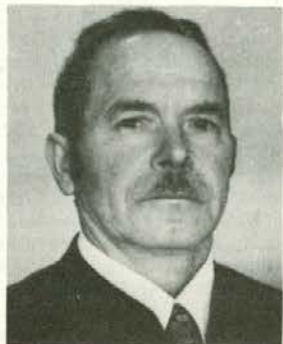
Pred tridesetimi leti je Ivan prepustil svoj rodni grunt sinu — nasledniku, sam pa si je s preostalimi družini na Podlipju ustvaril nov dom, kjer se je z družino dobro življal v novo okolje. Tu sta z ženo Micko leta 1981, ob številnih svojih slavila zlato poroko.

Pokojni Ivan ni bil samo kmet. Ljubezen do narave ga je pritegnila med zeleno bratovščino, kateri je bil zvest vse do smrti. O tem pričajo številne trofeje in priznanja, med katerimi je priznanje za štirideset let lovstva in izvolitev za častnega člana LD Dravograd.

Ob delu ga je vse življenje spremljala pesem in vedrina s humorjem. S šalo je rad postregel tudi še tedaj, ko ga je že pestila bolezen. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

L. M.

V slovo IVANU GOLOBU — SMREČNIKU

Odperta dan in noč so groba vrata, al dneva ne pove nobena pratka.

Kruto resničnost teh verzov smo spoznali ob smrti Ivana Goloba-Smrečnika, ki je v sredo zbolel, v soboto umrl in v ponedeljek, ko bi moral biti na seji zbora delegatov TOK Radlje, smo se poslavljali od njega na remšniškem pokopališču.

Na Remšniku se v bližnji preteklosti še ni zbralo toliko ljudi, kot jih je bilo na Hanzijevem pogrebu. To je dokaz, da ga je veliko ljudi poznalo in da je bil med njimi nadvse priljubljen.

Imel je čudovit značaj: priden, pošten, šegav, vedno optimist, vedno pripravljen razdajati se drugim. Zato je bil mentor mnogim mladim fantom, mentor mnogim lovcem, zaželen član samoupravnih organov mnogih organizacij od krajevne

skupnosti do TOK, TZO, Zveze rezervnih vojaških starešin in lovske družine.

Znal je napredna skupna stališča trezno zagovarjati s pametno in kleno besedo.

Rojen je bil 21. XII. 1927 na kmetiji SMREČNIK na Vasi.

Od svojega očeta, ki je bil med obema vojnama med ustanovitelji Kmetijske zadruge Vas — Sp. Vižinga, se je navzel združnega duha in zavednega slovenstva.

Zato je bil tudi aktiven udeleženec v NOB. Opravljal je kurirske naloge in skrbel za prekrbo partizanskih enot v teh krajih. V povojnih letih je bil stalno izvoljen predstavnik svoje sredine v združnih in gozdarskih samoupravnih organih. Dolga leta je bil tudi skrben gospodar lovske družine Remšnik.

Skrben gospodar je bil tudi na svoji strmi in težki kmetiji.

Sedaj se je usmeril v mlečno proizvodnjo in tudi sam vozil mleko za sebe in sosede do zbirnice.

Kot do ostale narave je imel zelo izostren čut tudi za gozd. Kot lovec in gozdar je svoj gozd poznal do potankosti, živel je z njim in sekal samo to, kar je bilo nujno potrebno.

Pravzaprav je kmetijo počasi prepuščal sinu Branku, sam pa si je dokupil še nekaj let, da bi še letos dobil svojo kmečko penzijo. Ni je dočakal.

S Hanzijem smo izgubili resnično skromnega, a velikega moža. Veliko jih je, ki mu bodo za vse lepo in dobro, kar jim je dal, iskreno in še dolgo hvaležni.

Zeni ter sinoma Vanču in Branku z družino izrekamo iskreno sožalje.

Tone Modič dipl. ing. g.

NJENO ŽIVLJENJE

Pepca Hodnik

Kako naj vtkem v ta kratki prispevek vse bogastvo njenega življenja, vse lepe, manj lepe in nelepe trenutke. O tem se pišejo romani.

Pa vendar, skozi vse življenje delo, delo... v tem je uspela najti bogastvo življenja.

Z mamo je začela hoditi na dnine, s petnajstimi leti se je leta 1937 zaposlila v naši gozdni drevnici v Proglu pri Slovenj Gradcu. Petintrideset let dela je dala Lesni. Iz takšne družine je

bila. Že mama in stara mama sta delali v gozdni drevnici. Med vojno so se morali malo umakniti iz Proгла. Nemški gozdarji so se bali, preblizu je bil gozd.

Po vojni zopet drevnica. Od leta 1964 do upokojitve v letu 1972 pa je pridno opravljala delo telefonistke na takratnem Gozdnem gospodarstvu.

Težki dnevi in dnevi sreče so se prepletali in spopadali skozi njeno življenje. Leta 1962 se je poročila. Kmalu se je razveselila sinovega rojstva. Družina, skrb, služba, delo, delo in zopet delo. Ni bilo sirene za dopust. Šele težka bolezen je prekinila njeno delovno življenje. Starotrški zvonovi so ji oznanili delopust.

Prezgodaj nas je zapustila. Rojena aprila 1922, umrla 11. 2. 1988, na starotrškem pokopališču smo se od nje poslovili 13. 2. 1988.

Tako je bil zaključen njen delovni dan.

Toliko mladih smrečic je pomagala vzgojiti, morda pa le katera šumi v njen spomin.

Sinu in vsem njenim izrekamo sožalje delavci LESNE.

V njen spomin zapisal Jure ŠUMEČNIK

KANOVNIKOVA MAMA

Ljudje po svoji volji spreminjamo zemlji podobo, toda svoje življenje podaljšujemo zgolj s svojimi deli. Kdor živi in je živel skromno in trdo življenje, je živel bogato in pošteno. In smrt, ki nam s peščeno uro odmerja leta našega življenja, ne more zbrisati spomina v človeških srcih na tiste, ki so živeli in delali za velike in humane cilje. In tako življenje je živela tudi Marija Mlinšek, Kanovnikova mama iz Pake pri Mislinji.

Njena življenjska pot se je začela 22. decembra 1907 leta na Mikolerjevi kmetiji

na Tolstem vrhu pri Mislinji. Ni ji bilo dano, da bi živela dobro, saj se je že kot 22 letno dekle poročila na Kanovnikovo kmetijo, kjer je prevzela v varstvo in skrb otroke iz moževega prvega zakona. Tudi sama je v zakoncu rodila sedem otrok in kljub velikemu trpljenju in garanju na kmetiji jih je vzgojila v pridne in poštene. Ko ji je leta 1948 umrl mož, je na kmetiji ostala sama z otroki pa vendar nikoli ni potožila, da ji je hudo. Ko je sin Slavko dorastel, mu je leta 1959 prepustila posestvo, sama pa se je ponovno poročila z danes že pokojnim Jožetom Mlinškom iz Rakovca. Ker je bil Jože vdovec, je tudi tu morala skrbeti za otroke, katere je kot mačeha vzela za svoje in jih lepo vzgajala ter jih spravila do kruha.

Zdaj se je njena trda in z velikimi preizkušnjami polna življenjska pot iztekla. Hvala ji za vse, kar je v svojem plemenitem delu za vzgojo otrok storila. Vsi, ki smo jo poznali, jo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

F. JURAC

FRANČIŠKA JAMNIKAR

Na šmarškem pokopališču so se sosedge in številni

F. Jurač

prijatelji poslovili od Frančiške Jamnikar iz Turiške vasi. Pokojna se je rodila pred 91 leti v Radečah. Bila je dvakrat poročena; s Francem in Jožetom Jamnikarjem. Oba pa sta bila tudi gozdna delavca. V zakonih je rodila 7 otrok, vse pa je vzgojila v pridne in poštene.

Na stara leta je živela pri svojem sinu Jožetu v Turiški vasi, ki je za njo lepo skrbel in ji vračal materinsko ljubezen. Naj ji bo lahka domača zemlja!

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, stare mame in prababice

MARIJE MLINŠEK Kanovnikove mame iz Pake pri Mislinji

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje, najlepše zahvaljujemo. Hvala sosedom Pačnikovim, Zlodjevim, Požegovim in Ošlakovim za pomoč v najtežjih trenutkih, prav lepa hvala Lesni, Obratu za kooperacijo, Komunalnemu podjetju Slovenj Gradec, lovcem lovskih družin za spremstvo ter g. župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred.

Žaljujoci: otroci Anica, Marija, Terezija in Slavko z družinami ter ostali sorodniki.

»Da bi na kmetijo pritekla voda . . .«

Kmetje v Završah nad Mislinjo iščejo vodo

Kako pomembni so za življenje zrak, sonce in voda gotovo ve vsak zemljan. Pa vendar, ljudje smo različni! Za košček zemlje ali za izvir vode se čestokrat radi s sosedi kregamo in prepiramo, večkrat pa se taki prepiri končajo tudi po sodiščih. Dolgoletno tožarjenje in tožbe pa povzročajo velike finančne izdatke in stroške.

Kakorkoli že, ljudje imamo pač vsakodnevne težave in probleme, ki jih moramo pač reševati sproti.

Naslednji sestavek, ki sem ga zapisal, je iz Završ nad Mislinjo. Tod imajo ljudje že vrsto let velike težave z vodo. Na višjih predelih, tako sončnih kot tudi senčnih Završ, ljudje trpijo za pomanjkanjem vode, še zlasti v letnih mesecih, ko so njihovi vodnjaki in vodovodne pipe suhe. Tedaj morajo ljudje vodo voziti ali pa živino goniti napajati v bližnje potoke. Ljudje trpijo in zato iščejo možnosti, kako priti do zdrave pitne vode.

V Završah so z iskanjem vode pričeli s pomočjo nekakšnih šib in prvi uspehi so se že pokazali. Fričeva kmetija v Mislinjski Dobravi ima težavo z vodo odkar obstaja. Za živino in ljudi so morali na kmetijo voziti vodo, vodo so imeli za silo le v deževnih mesecih, ko pa je nastopila suša pa vode ni bilo.

»Že moji predniki so pripovedovali, da na naši kmetiji ni bilo vode. Sam sem

veliko razmišljal, da brez zdrave pitne vode na kmetiji ne bom mogel gospodariti. Zato sem se odločil, da si na svojem posestvu poiščem vodo. Na hribu nad hišo sem po priporočilu strokovnjaka pričel razkopavati in po dobrih dveh metrih sem v globini naletel na izvir vode. Zdaj smo si to vodo za silo napeljali domov, dokončno pa si mislim vodovod urediti v letošnjem letu. Ne morem vam povedati, kako sem srečen, ko mi bo po tolikih letih na kmetijo pritekla voda. Ni mi žal za trud in denar, ki sem ga vložil v iskanje vode.« pripoveduje 38 letni gospodar Fričeve kmetije, Jože Pačnik. »Srečen je lahko tisti, ki mu voda sama priteče na kmetijo. Brez vode si danes v nobenem primeru ne moreš urediti sodobnega kmetovanja, še zlasti pa ne živinoreje.« Pomanjkanje vode ne čutijo samo na Fričevi kmetiji. Tudi Žoharjeva, Rutnikova, Zalesnikova in še druge kmetije tod okoli nimajo vode. Ljudje so vztrajni. Kopljejo in iščejo vodo. Ta čas ima 15 metersko votlino tudi Slavko Vovčevnik, Žoharjev, v gozdu nad kmetijo. Po tolikih metrih izkopanega vodnjaka še ni prišel do vode. »Želim, da bi tudi na našo kmetijo pritekla zdrava pitna voda, zato ne bom odnehal s kopanjem. Moram in moram priti do vode,« pravi mladi gospodar Slavko, saj se zaveda, da brez vode na kmetiji ni prihodnosti. »Res je, da veliko trpimo

Jože Pačnik: »Želim si samo zdravo pitno vodo . . .«, foto F. Jurač

pri kopanju in iskanju vode, toda ko bo voda pritekla bo naš trud gotovo bogato poplačan,« pravi Slavko Vovčevnik.

Ko smo si ogledali na Žoharjevi kmetiji izkopan vodni rov, globok ca 15 m, je izgledal kot da je to vhod v rudnik. Teren, kjer iščejo vodo, je peščen, obdajajo pa ga tudi skale, ki jih je treba prebiti. Ali bo na tem mestu pritekla kdaj voda, se sprašujemo tudi mi! Rov, ki so ga kopali, je treba skrbno zaščititi, da ne bi prišlo do rušenja zemlje, kajti pri kopanju takega rova lahko pride tudi do nesreče. Ljudje so vztrajni, pomagajo drug drugemu in njihova želja je samo ena: da bi imeli zdravo pitno vodo.

Primer je gotovo vreden posnemanja. Morda ne bi bilo odveč, če bi bil deležen skromne družbene podpore.

F. Jurač

ZAHVALA

Ob vse prerani izgubi našega dragega moža in očeta

**ALOJZA
STRMČNIKA**
iz Bistre pri Črni
na Koroškem

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje najlepše zahvaljujemo.

Prav lepa hvala LESNI TOZD Gozdarstvu Črna, vsem sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih. Zahvala tudi govorniku Vestru GRABNERJU za ganljivo izrečene besede slovesa ob odprtem grobu, pevskemu zboru Črna in Pihalni godbi Prevalje za zapete in igrane žalostinke, posebno zahvala tudi g. župniku za pogrebni obred.

Žalujoci: žena Angela, hčerka Cvetka z Edijem in ostalo sorodstvo

SPOMIN

Boleč je spomin na prvi spomladanski dan, ko smo se pred enim letom poslovili od ljubelega moža, skrbnega očeta in starega očeta

KARLA REPOLUSKA
upokojenca iz Gornjega Doliča 34
pri Mislinji.

Hvala vsem, ki se ga spominjate s svečko, cvetjem in toplimi sliji.

Za njim žalujejo: žena, sinovi in hčerka z družinami.

Streljanje proti toči

Streljanje proti toči ni iznajdba današnjega časa. Naši predniki so že v prejšnjem stoletju imeli organizirano obrambo proti toči. Po pripovedovanju starega Popečnika, Ivana Frajdlja iz Mlak, ki je umrl okoli leta 1930, so v trikotju Mlak, Jerneja in Sobote bile odgovorne za streljanje proti toči tri kmetije: na Mlakah Čiček, na Jerneju Ribič in v Sobotah Skutnik. Najbolj dolgo je streljal kmet Ribič iz Jerneja, vse do začetka prve svetovne vojne. Že takrat je imel vsak strelec določeno smer opazovanja. Kmet Ribič je moral opazovati megle, ki so prihajale iz nasprotnega hriba preko Čičkovega vrha. Čiček pa je opazoval megle, ki so prihajale iz zahodne ostriške strani, kmet Skutnik iz Sobot pa je odgovarjal za megle, ki so prihajale severo-vzhodno preko planine Golice. Najmanj so baje bile nevarne megle, ki so prihajale iz južne strani. Tisti, ki je prvi zagledal oblak, ki je nosil točo, je s prvim strelom opozoril še ostala dva strelca. Po dolgoletnem opazovanju so baje bili strelci že pravi strokovnjaki pri razpoznavanju oblakov. Po barvi, obliki in še po drugih kazalcih so strelci dobro razpoznali oblake, ki so nosili točo in vodo.

Seveda pa takrat mnogi kmetje, ki so bili še večinoma nepismeni, niso vedeli, kako nastane oblak s točo. Verovali so, da točo delajo coprnice. Zato so se tudi proti toči borili s takimi stvarmi, ki so coprnice škodovali. Strelci so imeli močne možnarje take, ki so jih drugače tudi uporabljali za streljanje na lepo nedeljo pri farni cerkvi. Smodnik je moral biti žegnan — blagoslovljen. Da bi strel zadel coprnico v oblakih, so v možnar zaladali še žegnano konico branskega zoba. Možnarje so strelci usmerili proti prihajajočim oblakom in jih z žarečim kuščarjem vžgali. Kadar so bili oblaki že čisto nizko in blizu se niso upali streljati, ker bi takrat coprnico gotovo zadeli in bi ta od same jeze vso točo spustila na malo površino, predvsem na strelčevo kmetijo in s tem popolnoma uničila ves pridelek.

Stari Podpečnik mi je tudi pravil, da je tako ranjeno coprnico tudi sam videl. Ko je kmet Ribič, ki je imel kmetijo na nasprotnem bregu začel streljati proti toči, je iz radoved-

nosti stopil iz hiše, da bi videl kako je z vremenom. Takrat je na veliko začudenje le petdeset metrov od hiše opazil oblak, ki se približuje zemlji. Na enkrat je iz oblaka stopila ženska, vsa okrvavljena in z raztrgano obleko. Na ves glas je zavpila: »Danes me je ribič zadel, drugič mu bom pa jaz uničila ves pridelek!« Kar za tem je oblak spet zagrmil coprnico in se z njo dvignil pod nebo. To zgodbo mi je stari Popečnik pripovedoval tako resno in mi pokazal celo mesto, kjer je oblak pristal, da sem bil prepričan, da se je to res moralo zgoditi.

Proti toči je baje pomagalo tudi močno zvonjenje pri farni cerkvi na Pernicah. Zato je tudi možnar imel nalogo, da opazuje oblake in po potrebi zvonji. Kajti tudi zvonjenje je baje coprnice odganjalo.

Poleg coprnice so baje takrat tudi župniki imeli moč, da so delali točo. Zaradi tega so farani zelo pazili, da se jim niso zamerili. Župnik je baje delal točo tako, da je šel z monštranco okoli cerkve in nekaj po latinsko govoril. Hudi duh, ki je izven cerkve tudi imel svojo oblast, ni mogel trpeti, da bi videl sveto rešnje telo in je zato kaznoval s točo celo faro. Zato baje tudi, kadar ob lepih nedeljah v procesiji nosijo monštranco, vedno nosijo nad njim nebo.

Zanimivo je tudi, da ljudje že takrat niso radi zastonj delali. Strelci in možnar so bili za svoje delo plačani. Po velikosti kmetije je bilo točno določeno, koliko »bere« bo moral dati vsak kmet. Bera se je jemala v obliki rži, pšenice, ovsu ali prosa. Bero za zvonjenje in orgljanje je v purniki fari možnar pobiral še v stari Jugoslaviji.

Streljanje in zvonjenje proti toči je takrat imelo pač bolj verski značaj, ker so bili prepričani, da točo delajo coprnice in hudi duhovi. Če pa vso stvar pogledamo iz današnjega zornega kota, lahko vidimo, da je streljanje in zvonjenje imelo svoj pomen. Z močnim zvonjenjem se ustvarja močno zračno valovanje, kar lahko vpliva na razbitje oblakov. Prav tako vpliva na razpršitev oblakov močno streljanje.

Simon Štruc

CVRČANJE PTIC

Cvrčanje ptic v razdrapanem skednju. Velike sani so onemoglo zasidrane med zarjavelo okovje. Planke nad hlevom so kakor redki zobje starke, ki sključena deva na ogenj brezove klade. Oviti v dim sedimo okoli mize. Nad črnim štedilnikom sušijo stare krpe. Tudi starka je zavita v raztrgan pled, pod njim stara, rožasta kikla. Lasje kot predivo silijo iz rute, obraz otroka z velikimi očmi. Molčimo. Nekdo blekne o domu ostarelih. Starka nabira v jok. On si pod kapo popravlja predolge lase. Dim v kuhinji in konj v hlevu. Drevesa, ki se suše! V vsem sta pognala korenine. Ne boš ju dobil od tod.

Milena CIGLER

SPOMIN NA OČETA

Sreča je, da ne razumem, da si odšel, da se nikoli več ne vrneš, da je odšel tvoj smeh februarskega dne, da je odšel s tabo stisk tople roke . .

Rada sem te imela!
Ne bom jokala,
ker sem tvoja,
ker ti nikoli ne boš nehal biti moj,
vedno boš živel v meni.

Tudi danes bom šla k tebi,
da bom močnejša,
da bom premagala solze,
da bom znala živeti.

Sreča je, da ne razumem,
kajti preveč sem te imela rada.

Suzana PRAPER

Naša novoletna pota

V prazničnem novoletnem jutru se gruča ljudi rokuje, se objema in si vošči prijazno leto.

To so obiskovalci šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose. In ti navdušenci že tečejo čez most in ko mestece pogreznjeno v spanje tu in tam odgrne svoje zastoje, jo oni že ubirajo proti Trbonjam. Vsi prepoteni, si ob slovesu veselo razpoloženi obljubijo: nasvidenje na Košenjaku.

To pomeni, da bo treba spet vstati, čeprav je praznik in premagovati svoje vrage zaspčnosti in lenobe.

V meglenem jutru, prikrajšanem za snežno belino, krenemo izpred občinske zgradbe in že v začetku je strmo. Med spečimi hišami in vrtovi le razjarjen kuža protestira ali pa nas pozdravlja, kdo bi razumel pasje lajanje, ki zbudi še zadnje zaspance iz dremavice.

Že smo pri Grajski bajti, pa mimo Becla, Andrejnika. Tudi grunti spijo. Na tem zadnjem je tudi gospodar zaspal za večno. V gozdu ga čakajo podrti drevesa. Premišlujem o minljivosti. Tudi ta drevesa bodo segnala kakor mi. Smrekove vejice so na debelo pokrite z ivjem in pot je suha in prav nič zimska. Gozd nas je vsrkal vase. To je naš drugi dom.

V tej smeri še nisem šla nikdar, pa vendar je že več kot 10 let to področje mojega dela, zato je še toliko bolj zanimivo zame. Že smo pri treh križih. Pogostijo nas dravograjski taborniki. Čaj, tukaj sveta pijača, nas oživlja. Srkamo ga s poželenjem in vsaka kapljica je dragocena. Na višinah je vse drugače, tudi ljudje.

Spet se poženemo naprej. Mimo Mongusa, mimo lovske kočice (pravzaprav smo jo obšli) proti vrhu.

Kar naenkrat je pred nami, zasnežen in mogočen. Snega je dovolj za kepanje in krščevanje in razigranost se nas poloti. Tudi snega si lahko lačen; kot ljubezni in kruha.

Še slika za spomin in vrnitev. Mimo lovske kočice. Oglekamo si nekdanjo kmetijo in pašnike, ki vendar tudi oživljajo. Kupi podrtega grmovja kričaj o naporih, da se v planine spet naseli življenje.

Ojstriška cerkev — kolikokrat sem se že peljala mimo tebe, sedaj pa grem enkrat peš, ogledam si te lahko z vseh strani.

Obnavljajo tudi Mornovo kmetijo in spet prijeten občutek, da se ljudje oklepajo svojih korenin.

Pot v dolino pa je kot drča. Kar naenkrat smo med hišami nad ambulanto in adijo, adijo, stisk roke in obljube, da se kmalu spet vidimo.

Milena Cigler

Z vašo pomočjo do nove garniture

V zaostrenih gospodarskih razmerah je uspešnost delovne organizacije odvisna tudi od hitrega prilagajanja tržnim razmeram. V Lesni smo se do sedaj kar uspešno prilagajali zahtevam in željam naših kupcev. To kažejo tudi rezultati gospodarjenja zadnjih nekaj let, ki so v primerjavi z lesnoindustrijskimi delovnimi organizacijami v Sloveniji dokaj ugodni. V želji, da bi bili še uspešnejši, fleksibilnejši se obračamo na bralce Viharnika s prošnjo, da nam pri tem pomagata. Ker so raziskave trga zelo drage in dolgotrajne, želimo z vašo pomočjo dobiti dragocene podatke, ki bi nam zelo koristili pri oblikovanju našega programa. Zato vas vabimo k sodelovanju pri nastajanju naše nove garniture. Prosimo vas, če izpolnite vprašalnik tako, da obkrožite ustrezen odgovor, oz. pri prvem vprašanju napišete svoj vrstni red.

1. KAJ JE PRI IZBIRI SEDEŽNE GARNITURE NAJVAŽNEJŠE?

kvaliteta
oblika
barva
cena

2. KAKŠNO SEDEŽNO GARNITURO BI SI ŽELELI ZASE?

1. iz usnja
2. iz blaga
3. v kombinaciji blaga in masivnega lesa
4. v kombinaciji usnja in masivnega lesa
5. v kombinaciji blaga in kovine
6. v kombinaciji usnja in kovine

3. ČE BI SE ODLOČILI ZA GARNITURO V BLAGU, BI TO BILO:

1. lahko potiskano blago

a) vzorčasto
b) enobarvno
2. težje tapetniško blago

a) vzorčasto
b) enobarvno

4. KAKŠNA OBLIKA BI VAM USTREZALA?

1. sodobna
2. klasična

5. KATERE BARVE SO VAM BOLJ VŠEČ?

1. intenzivne — pestre
2. nevtralne — umirjene

6. SE VAM ZDI POMEMBNO, DA LAHKO SEDEŽNO GARNITURO SPREMENITE V LEŽIŠČE?

1. da
2. ne

7. BI SE PRI NAKUPU GARNITURE ODLOČILI ZA:

1. cenejšo
2. dražjo
3. najdražjo

8. ALI SO ŠE KAKŠNI DRUGI DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA VAŠO ODLOČITEV?

možnost nakupa posameznih elementov
moda
večje serije
manjše serije

NAVEDITE JIH! TUDI VI ŠE KAJ PREDLAGAJTE!
VSAK PREDLOG JE ZAŽELEN IN BO UPOŠTEVAN.

Zanimajo nas tudi vaši podatki in sicer:

1. starost _____
2. izobrazba _____

Pa če nam poveste še to, ali živite v:

1. lastni hiši
 2. stanovanjskem bloku,
- oz. s kolikšno bivalno površino razpolagate _____

Za sodelovanje se vam prisrčno zahvaljujemo in vas prosimo, da pošljete izpolnjen vprašalnik uredništvu Viharnika. Odgovori so lahko anonimni.

Delavci Lesne lahko oddajo vprašalnik v tajništvu svojega tozda.

Gozdno upravo v Črni na Koroškem narava že odeva z zelenjem, stanovalci pa s cvetjem, foto Andrej Šertel

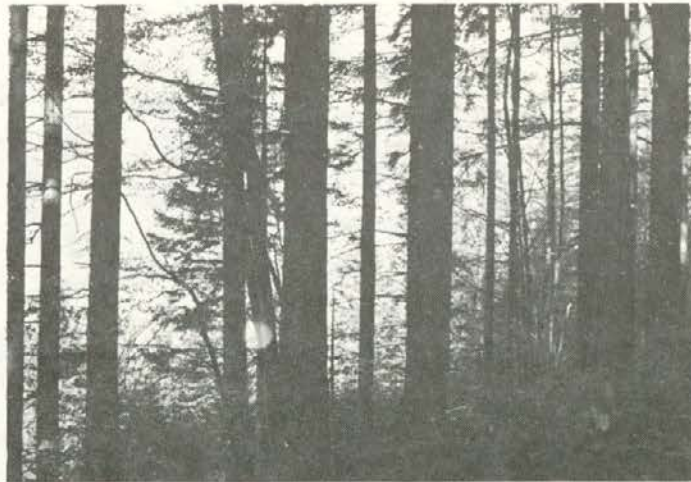

Foto: Andrej Šertel

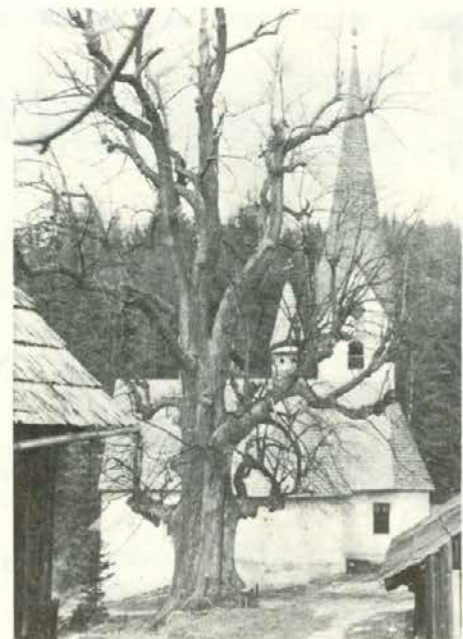
V začetku meseca marca je bila v Doliču razstava lovskih trofej vseh osmih lovskih družin občine Slovenj Gradec. Razstava je bila izredno dobro pripravljena.

F. Jurač

Cepljenje drv, ki ga vidite na sliki, bi zagotovo skoraj lahko rekli, da je v teh pomladnih dneh nenavadno. To delo navadno opravljamo zgodaj jeseni. Pa vendar, vsak skrbni gospodar si bo drva za zimo pripravil že poleti, da se mu bodo do zime dobro posušile. Tako pravi tudi Danilo Kolar iz Pameč, ki s svojim cepilnim strojem rad priskoči na pomoč tudi sosedom.

Foto: F. Jurač

Lipa pri Sv. Heleni v Podpeci, foto Matevž Čarf.

Takšen je pogled na izkopen rov in votlina na Žoherjevi kmetiji, foto: F. Jurač

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LE-SNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. — Ureja uredniški odbor: Jože Mirkac, Jure Šumečnik, Karel Dretnik, Hedvika Janše, Ivan Penec, Vida Vrhnjak, Andrej Šertel, Ida Robnik — Glavni urednik: Andrej Šertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemensček, tehnični urednik: Bruno Žnidaršič — Naklada 5200 izvodov — Tisk ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1988.